

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

**ТЕМА БРОЈА: Александар Вулин, министар за рад,
запошљавање, борацка и социјална питања, представио
досадашње резултате ревизије инвалидских пензија**

**ГОВОРНИ АУТОМАТ
0-24h: 0700/017-017
по цени локалног
позива
или: 011/30-60-680**

ПРВА ОПСЕЖНА КОНТРОЛА ДО САДА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:
Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**
Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:
Париска бр. 9,
11000 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:
011/2030-745
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА ЗА
ВОЈВОДИНУ:**
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:
Штампарија
Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ:
011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:
www.pio.rs/glasosiguranika

ОБЕЛЕЖЕН СВЕТСКИ ДАН СТАРИЈИХ

Суочавање са бројним изазовима

С обзиром на очекивано повећање броја старијих особа у наредним деценијама (до 2050. биће их више од две милијарде), хитно је потребан бољи квалитет података и информација на основу којих ће се одговарати на глобалне изазове, указано је на скупу који је поводом 1. октобра – Међународног дана старијих особа одржан у Црвеном крсту, у Београду.

Наташа Тодоровић из Црвеног крста Србије представила је окупљенима други Глобални индекс старења 2014, који је организација HelpAge International приказала истог дана широм света. Индекс говори о квалитету живота и добробити старијих људи на планети. Друга година овог јединственог индекса покрива 96 земаља и 91 одсто укупног становништва старијег од 60 година. Прошле године, навела је Наташа Тодоровић, од 91 земље укључене у ово истраживање, Србија је заузимала 64. место, а ове године од 96 земаља Србија је на 78. месту. Главни разлог за то је висока стопа незапослености старијих у нашој земљи. Она је нагласила да Индекс не показује која су најбоља или најгора места да се на њима остари, већ он треба да охрабри државе како да се суоче са изазовима демографског старења. Поента није у такмичењу, већ у учењу. Индекс нам указује на штедњу ресурса, као и на могућност учења, преузимања и прилагођавања успешних модела од других.

Индекс је, како је објаснила Наташа Тодоровић, конструисан тако да прикаже мултидимензионалну природу квалитета живота старијих. Дизајниран је на премиси да су сигурност прихода, здравствено стање, позитивни лични капацитети (везани за запослење и образовање), као и позитивни елементи окружења (са фокусом на транспорту, личној безбедности, друштвеним везама и уопште друштвеном животу) важни аспекти квалитета живота старијих. Ове вредности су мерене са више од 13 индикатора за које постоје доступни интернационални извори, а сам индекс је сума сва четири мерена домена и даје збирну ситуацију у држави. Извори података су Светска банка, Светска здравствена организација, Међународна организација рада, УНЕСКО и Галуп. Изабрани подаци су доступни и упоредиви за велики број земаља.

Говорећи на скупу у Црвеном крсту, Милош Немањић, председник Геронтолошког друштва Србије, представио је најновији часопис „Геронтологија“ који је у целости посвећен прилозима са Међународног геронтолошког конгреса одржаног у мају ове године. Часопис садржи два велика

Учесници скупа у
Црвеном крсту Србије

Старији у ресорном министарству

Age demands Action (ADA) или „Старији захтевају акцију“ назив је глобалне акције коју HelpAge International организује већ осму годину, када се на Међународни дан старијих јавности указује на социјалне неправде и дискриминацију припадника трећег доба. Више од 60 земаља организује сусрете са министрима и представницима локалне власти захтевајући побољшања, при чему су приоритети: доступност здравственог осигурања, пензије и програми социјалне помоћи.

Србија је од почетка део ове акције, те је, обележавајући 1. октобар, делегација старијих посетила Бранку Гајић, помоћницу министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

блока: „Култура старости из угла геронтологије“ и „Култура старости из угла геријатрије“. О другом блоку говорио је проф. др Драгослав Милошевић. Он је упозорио да стар човек на овим просторима има све више социјалних него здравствених проблема, али да су они у међусобној вези.

Владе Сатарих из удружења Amity подсетио је на најновије истраживање о неопходности оснивања дневних центара за дементне особе, односно о креирању сервиса подршке, како за оболеле од деменције, тако и за њихове неговатеље и породице.

Ј. Оцић

ПРЕДСТАВЉЕНИ РЕЗУЛТАТИ РЕВИЗИЈЕ ИНВАЛИДСКИХ ПЕНЗИЈА

Прва опсежна контрола до сада

На конференцији за новинаре одржаној 28. октобра Александар Вулин, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, навео је да је у досадашњем процесу ревизије инвалидских пензија остварених од 1. јануара 1990. до 5. септембра 2014. године без права на пензију остало 126 корисника, а против 16 је покренут поступак пред Првим основним тужилаштвом у Београду.

Према речима министра Вулина, овакву ревизију инвалидских пензија нико до сада није урадио, иако је већ Закон из 2003. предвиђао да се у року од пет година може извршити ревизија свих инвалидских пензија. Било је, навео је министар, неких парцијалних ревизија по појединим општинама, али никада нико није извршио ревизију свих инвалидских пензија.

Министарство је иницијативу за ревизију покренуло 5. септембра ове године а 8. септембра је образована комисија са задатком да врши надзор над поступком контроле инвалидских пензија. Већ 10. септембра оформљена је и Комисија за тријажу предмета корисника права на инвалидску пензију, састављена од лекара вештака и правника запослених у Фонду, који сагледавају медицинске, али и правне аспекте утврђеног права појединца на инвалидску пензију. Након тога је формирано шест комисија за вештачење, састављених од по три лекара различитих специјалности, са задатком да обаве поновни преглед корисника права, оцењујући постојећу и нову медицинску документацију, као и да изврше преглед у функционалној дијагностици Фонда када процене да је то неопходно. Они тај посао обављају након редовног радног времена.

До сада је, према речима министра, у поступку тријаже прегледано 15.158 предмета, од којих је 2.395 одвојено за позивање на поновни преглед. Од 1.280 инвалидских пензионера колико је до сада позвано, на

први позив се није одазвало њих 306. Од укупно 80 којима је упућен други позив, није се одазвало 34 корисника.

Прегледано је 958 корисника, и код 829 је потврђено раније утврђено стање инва-

стану предмет трговине – нагласио је Александар Вулин.

Министар је истакао да ће се ревизија инвалидских пензија наставити све док се и последњи случај не провери, да ће бити истражени и санкционисани сви који су омогућили да дође до злоупотреба и да у том процесу неће бити заштићених.

Вулин је најавио и да ће лекари убудуће имати обавезу да обавештавају Министарство унутрашњих послова о томе који корисници инвалидских пензија нису у стању да, на пример, возе аутомобил, добију дозволу за оружје или обављају друге послове који могу да угрозе безбедност грађана.

Директор Сектора за медицинско вештачење Фонда ПИО, Александар Милошевић, објаснио је да се побољшање здравственог стања корисника цени према датуму када

је неко остварио право на пензију, односно према условима за пензионисање који су важили у том тренутку. Он је рекао да се до 2003. године радна способност ценила према послу који неко обавља, а од те године се оцењује такозвана општа радна способност за било који посао.

Према његовим речима, лекари Фонда контролишу континуитет лечења од тренутка стицања права до дана прегледа, као и то да ли су дијагнозе које су тада постављене и даље присутне.

Законом из 2003. године, подсетио је Милошевић, за већину корисника (осим у случајевима тешких болести) уведен је обавезан контролни преглед на три године и тек након њега утврђује се трајно право на инвалидску пензију.

– Од 2004. до 2014. број инвалидских пензионера у апсолутном броју смањен је за сто хиљада. У укупној структури корисника пензија број инвалидских пензионера у том периоду смањен је са 34 на 18 процената – рекао је Александар Милошевић.

Јелена Оцић

Александар Вулин

лидности. Код 76 корисника је констатовано побољшање, што за собом повлачи престанак права на инвалидску пензију. На поновљени позив није се одазвало 34 корисника, што такође значи обуставу исплате инвалидске пензије. У 53 случаја је процењено да су ради доношења коначне одлуке неопходна додатна испитивања у функционалној дијагностици Фонда. Корисници који су у међувремену стекли услов за неку другу врсту пензије нису обухваћени овом ревизијом.

Према речима министра Вулина, пензију ће морати да врате они за које суд утврди да нису ни имали основа да је добију, а ако се утврди да је корисник прекршио закон, ићи ће се и на кривичну одговорност а не само на одузимање пензија.

– Ми смо у ово ушли да би се успоставио систем правичности, да се зна да ће држава бити ту и сутра и да, ако неко мисли да је преварио, треба да зна да ће то кад-тад бити утврђено. Овај поступак нам омогућава тачан увид у стање са инвалидским пензијама и истовремено онемогућава да оне по-

МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА НА 59. САЈМУ КЊИГА

На штанду и Фонд ПИО

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања омогућило је посетиоцима 59. Сајма књига да се на штанду овог министарства упознају са свим сегментима његове делатности. Министарство је своје активности представило подељене у четири целине: Ослободилачки ратови Србије – Велики рат, 100 година после; Социјална политика и социјална заштита; Родна равноправност; Рад и запошљавање.

На инфо пулту Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање могу се добити информације о предностима, могућностима и правима обавезног социјалног осигурања, Национална служба за запошљавање пружа информације о својим услугама, а Геронтолошки центар Београд је

Министар на отварању

Штанд Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања отворио је министар Александар Вулин, који је нагласио да се министарство на чијем је он челу бави људима, од најмлађих до најстаријих, и њиховим проблемима. –Ово је први пут да се министарство на овај начин представља на Сајму књига и сматрам да је то добра прилика да покажемо шта радимо. Има сигурно бољих и уређенијих министарстава, са више пара, али ниједно које се бави искључиво људима. Ми смо ту да помогнемо и сви садржаји овде помажу у свакодневном животу – рекао је министар.

На штанду министарства су постављене и две изложбе: изложба фотографија „Велики рат– поглед из Србије“ и изложба ретких и старих књига о Првом светском рату, а упечатљивом утиску са отварања допринела су и деца из Установе за децу и младе „Сремчица“ и балерине балетског студија „Ружица“, који су извели инклузивну кореографију на тему дечије песме „Јутрос је јавила радио Куба“.

заинтересованима омогућило контролу крвног притиска, шећера и густине костију.

На пулту РФ ПИО грађани могу да потпишу захтев и добију пин код како би преко сајта Фонда могли да виде своје податке евиденциране у бази матичне евиденције, пријаве, одјаве, плаћене доприносе и сл., да по захтеву добију уверење о плаћеним доприносима, или информације о условима за остваривање права на старосну, инвалидску и породичну пензију, као и за остала права из ПИО, информације о могућностима самосталне уплате доприноса обавезног осигурања, о потребној документацији и процедурама и остале правне савете који им могу олакшати поступак остваривања права из ПИО.

Г. О.

УПРАВНИ ОДБОР РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Усвојене измене Статута и Пословника

На другој седници Управног одбора РФ ПИО, одржаној 7. октобра ове године, чланови УО усвојили су Предлог одлуке о изменама и допунама Статута Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Предлог одлуке о изменама и допунама Пословника Управног одбора РФ ПИО, као и Предлог одлуке о конверзији потраживања у трајни улог Републичког фонда

Ребаланс буџета Фонда

На трећој седници Управног одбора РФ ПИО, одржаној 17. октобра ове године, усвојен је Предлог одлуке о изменама и допунама Финансијског плана Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање за 2014. годину. Реч је о корекцији због елемената уштеде на пензијама и зарадама, а према речима финансијског директора, Ивана Мимића, овим изменама су укупни расходи и издаци Фонда смањени за 12,47 милијарди динара и сада износе 594,2 милијарде динара.

за пензијско и инвалидско осигурање у капитал Привредног друштва „Симпо“ а. д. Врање.

те усклађивању Пословника о раду Управног одбора са Статутом.

Управни одбор РФ ПИО на овој седници

На седници Управног одбора РФ ПИО одржаној 28. октобра 2014. године за вршиоца дужности директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, до завршетка конкурсне процедуре, именована је досадашња директорка Драгана Калиновић, којој је управо истекао четворогодишњи мандат на месту директора Фонда.

Прве две тачке дневног реда образложио је помоћник директора Фонда, Енвер Нишић, напомињући да се ради о усклађивању Статута Фонда са новим Законом о ПИО,

је донео и одлуку о спровођењу конкурса за именовање директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

М. Јовановић

Добра и стална сарадња

Сарадња Фонда ПИО са осталим фондovima и заводима пензијског осигурања у земљама насталим на подручју бивше СФРЈ је из године у годину све боља, што је потврђено и на последњем сусрету директора фондова, одржаном у Бијељини 10. и 11. октобра ове године. На скупу су учествовали представници фондова/завода свих држава региона, који су искористили ове сусрете да размене информа-

података ће се првенствено обављати у делу потврђивања чињеница о смрти корисника, како би се спречиле неприпадајуће исплате, које често могу трајати и до годину дана, односно док не дође време за доставу потврде о животу. Истовремено, захваљујући оваквом начину размене података, корисници ће морати само још једном да доставе потврде о животу иностраном носиоцу осигурања који им исплаћује пензи-

8.655, у Федерацији БиХ 6.991, Црној Гори 5.074, Македонији 5.085 и у Словенији 2.841 корисника. На годишњем нивоу потребно је готово 54 милиона евра за исплату пензија и осталих права пензионерима који су остварили стаж у Србији а живе у некој другој земљи региона.

Државе региона имају сличне правне системе и економске капацитете, па је логично да су и пензијски системи концептуално врло слични. Економски статус пензионера у земљама региона најпрегледније је исказати преко процента учешћа просечне пензије у просечној заради без пореза и доприноса, из чега се види да су сви приближни. У Србији је тај проценат 54 одсто, у Словенији 56,6, у Хрватској 43,58, у Републици Српској 40,0, у Федерацији БиХ 44,45, Македонији 58,82 и у Црној Гори 57,49 процената.

Будући да у свим државама обавезно пензијско осигурање функционише по принципу међугенерациске солидарности, битан показатељ тренутног стања је однос броја пензионера и запослених, који се креће од 1:1,14 у Федерацији БиХ до најповољнијег односа у Македонији – 1:1,8. Све државе су донеле рестриктивне законе, поштригле су услове за остваривање права из ПИО и постигле максималне уштеде на страни расхода. Да би се постигла пуна стабилност и одрживост система обавезног социјалног осигурања, мора се интензивно јачати приходна страна, односно повећавати број осигураника и наплата доприноса.

Република Србија је до сада потписала 28 међународних споразума о социјалном осигурању, а у припреми је потписивање споразума и са Русијом, Украјином, Аустралијом, Румунијом и Грчком. Са неколико држава редовно, на билатералном принципу, одржавамо саветодавне дане, који се организују у Србији и у другој држави за кориснике и осигуранике који имају део стажа остварен код нас и у другој држави. У протекле 3-4 године, од када се организују саветодавни дани са Аустријом, Немачком, Хрватском и Мађарском, на директан начин, у Србији је више од 3.000 осигураника и корисника решило свој проблем из области пензијског и инвалидског осигурања или су добили адекватну правну помоћ, информацију, савет. Србија договара исти облик саветовања и са другим земљама из региона, а са Македонијом је већ заказано прво саветовање, које ће се одржати у Скопљу, у другој половини новембра.

Г. О.

Са сусрета у Бијељини

ције и упознају се са новинама у пензијским системима држава из којих долазе.

Будући да све државе имају међусобно потписане споразуме о социјалном осигурању, активно се разговарало о њиховој примени, као и о окончању поступака прерачуна пензија, начину и роковима достављања потврда о животу, поступању по ургенцијама, преклапању стажа, пружању стручне помоћи и информација у вези са применом међудржавних споразума о социјалном осигурању, све у циљу стварања услова за брже и квалитетније остваривање права из пензијског система. Постигнут је договор да се најкасније до краја 2015. окончају недовршени поступци за поновно одређивање пензије (тзв. прерачун пензија), а у том циљу ће носиоци осигурања, најкасније до краја јуна 2015, разменити неопходну документацију и податке.

Актуелна је и електронска размена података из пензијског и инвалидског осигурања, што је од значаја за велики број корисника, али и за фондове, који ће на овај начин знатно смањити трошкове. Размена

ју, а касније и трајно то ће за њих обављати фондови, кроз ново техничко решење електронске размене. Овакав споразум Србија је потписала и већ спроводи са Хрватском, а у припреми је потписивање са осталим државама региона, као и између осталих земаља међусобно, на билатералном принципу.

Простор бивше СФРЈ данас има 11 милиона пензионера, 15 милиона осигураника и буџет од 20 милијарди евра. То је сектор за респект и врло је важно да постоји међусобна добра сарадња и стална комуникација, јер добар део корисника и осигураника има стаж остварен у више од једне државе, тако да већ прима или ће примати пензију из две, три, а неретко и из четири различите земље.

Република Србија, конкретно, исплаћује пензију за 39.037 корисника који су остварили цео или део стажа у Србији, а сада имају пребивалиште у некој другој држави насталој на подручју некадашње СФРЈ. Највећи број корисника исплаћујемо у Републици Српској – 10.390, затим у Хрватској

РФ ПИО И ХЗМО УСПЕШНО РЕАЛИЗОВАЛИ САВЕТОДАВНЕ ДАНЕ

Велико интересовање и одзив грађана

Саветодавци из Републичког фонда ПИО и Хрватског завода за мировинско осигурање успешно су реализовали и четврте по реду Међународне саветодавне дане, који су 6. октобра одржани у Дирекцији Покрајинског фонда ПИО у Новом Саду, а 7. октобра у Служби 1 Филијале Фонда за град Београд.

Корисници и осигураници који имају стаж у Републици Србији и Републици Хрватској, а живе у Србији, показали су до сада највеће интересовање за овај облик бесплатне правне помоћи: саветодавци у Новом Саду обавили су разговоре са 67, а у Београду са чак 108 грађана. У Војводини је највише пријављених било из Новог Сада и околине, а осигураници и корисници су се највише интересовали за услове за остваривање пензије, за исплату заосталих пензија – углавном из периода од 1991. до 2003. године, и за решавање проблема око утврђивања стажа.

Рајка Пуповац, из Сремских Карловаца, дошла је да се распита за право на породичну пензију након смрти супруга који је радио у Хрватској, и очекује позитивно решење.

– Видела сам плакат са најавом, назвала наведени број те-

лефона и пријавила се за дане разговора. Задовољна сам добијеним информацијама. Мислим да су ови разговори корисни, јер најгоре је кад човек лута и не зна коме да се обрати, а ово је стварно пријатно изненађење

Хрватски и српски стручњаци у разговору са странкама

за мене, пошто нисам знала да се овакви сусрети одржавају сваке године – рекла је Рајка Пуповац.

Отилија Панић се пријавила за Саветодавне дане на основу информације коју је видела у новинама.

– Супруг и ја смо дошли да се информишемо да ли испуњавамо услове за хрватски део пензије јер смо некада радили

у Осијеку. Речено нам је да испуњавамо и да одмах можемо поднети захтев за пензију – задовољна је била ова Новосађанка.

Миленко Глеђа, директор Сектора за остваривање права из

у Одељењу за ПИО и матичну евиденцију у Служби Филијале за град Београд, учествовао је већ три пута на Саветодавним данима са Хрватском.

– У поређењу са претходним годинама, овог пута је корисника и осигураника било највише до сада. Најчешћа питања односила су се на исплату заосталих пензија из 90-их година корисницима који су остварили пензију у Хрватској, а сада живе у Србији. Поред тога, честа су била и питања у вези са условима за остваривање права на пензију, као и о поступку конвергенције стажа осигурања који је остварен на подручју Републике Хрватске које је било под заштитом или управом Уједињених нација, а није утврђен у редовном поступку – објашњава Пантелић и додаје да Саветодавни дани у великој мери доприносе бољој сарадњи између хрватског и српског фонда.

– Сарадња је из године у годину све боља, а све је учесталија и размена информација електронским путем, што много доприноси побољшању комуникације и већем броју успешно решених предмета – каже Милош Пантелић.

Мирослав Мектерковић
Весна Кадић

Нове основице осигурања

За осигуранике који сами плаћају допринос за пензије (по члану 15 Закона о ПИО), од уплате за новембар 2014. важе нове основице осигурања које су у односу на претходни период више за 0,01 одсто (због усклађивања са кретањем зарада у претходном кварталу).

Грађани могу да се одреде за једну од 13 основица осигурања, независно од стручне спреме коју имају. По Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање, најнижа

основица износи 35 одсто просечне републичке зараде из претходног тромесечја, што је 21.718 динара, а највиша пет просечних плата, односно 310.255 динара.

Допринос за пензијско и инвалидско осигурање је 26 одсто, што значи да ће се месечни издатак кретати у распону од 5.646,68 до 80.666,30 динара. Ови износи примењиваће се за уплате доприноса за новембар и децембар 2014. и јануар 2015. године.

ПИО у Дирекцији ПФ у Новом Саду, и Душка Поточњак Караванић оценили су да су овогодишњи Саветодавни дани били корисни првенствено за осигуранике и кориснике, али и за саветодавце из РФ ПИО и ХЗМО, а да све веће интересовање грађана говори да овакву праксу треба наставити.

Милош Пантелић, шеф Одсека за контролу нацрта решења

Основица осигурања	Допринос месечно
21.718	5.646,68
24.820	6.453,20
33.508	8.712,08
40.333	10.486,58
49.641	12.906,66
53.984	14.035,84
71.359	18.553,34
78.805	20.489,30
96.179	25.006,54
124.102	32.266,52
186.153	48.399,78
248.204	64.533,04
310.255	80.666,30

УСЛОВИ ЗА ПРЕВРЕМЕНО ПЕНЗИОНИСАЊЕ

Трајно умањене пензије

Промене прописа о пензијском и инвалидском осигурању чија примена почиње од 1. јануара 2015. године доносе, између осталих, и једну значајну новину за све осигуранике који планирају да оду у пензију. Термин „превремена пензија“ је познат из неких ранијих времена, међутим, одлазак у превремену пензију почев од 2015. године ће се знатно разликовати у односу на некадашње пензије под истим називом.

Пре објашњења „нове превремене пензије“ потребно је претходно објаснити промене које су довеле до њеног поновног увођења у систем пензијског и инвалидског осигурања. Пре свега, најзначајнија измена у прописима је она која се односи на услове за остваривање права на старосну пензију. Додашњи услови важиће до краја ове, 2014. године, а од почетка 2015. старосну пензију ћемо моћи да остваримо само навршењем 65 година живота и 15 година стажа осигурања, или навршењем 45 година стажа осигурања, без обзира на године живота. Примена првог услова је за жене временски одложена, па ће у 2015. години осигуранице Републичког фонда ПИО старосну пензију остваривати када наврше 60 година и шест месеци живота, док ће 65 година живота бити потребно тек 2032. године.

Можда ово објашњење делује компликовано и на први поглед није очигледно шта се то заправо променило. Пажљивији читаоци приметили да међу условима за старосну пензију више нема одредбе према којој се у пензију ишло са навршеним такозваним пуним радним стажом, односно са навршених 40 година стажа осигурања за мушкарце и 36 година стажа осигурања, колико је било предвиђено за жене за следећу годину.

Управо уместо овог услова у наш пензијски систем уведене су превремене пензије. Када почне примена ове одредбе, односно од следеће године, мушкарци ће превремену пензију остваривати са 40 година стажа осигурања и 55 година живота, а жене са 36 година и четири месеца стажа осигурања и 54 године и четири месеца живота. Постепеним подизањем ових услова планирано је да, почев од 2024. године, сви осигураници остварују право на превремену пензију са 60 година живо-

та и 40 година стажа осигурања, без обзира на пол.

Осим нешто другачијих услова који се односе на године живота и стажа, превремене пензије доносе још неке новине. Пре свега, то је новина у одређивању висине ове пензије. Наиме, при утврђивању права на превремену пензију одређиваће се висина пензије као и за „обичну“ старосну пензију, али ће се тај износ затим умањити за 0,34 одсто за сваки месец ранијег одласка у пензију. Овако умањен износ је онај који ће припадати пензионеру. Конкретно, у 2015. свака нова корисница превремене старосне пензије имаће пензију умањену за 0,34 одсто

Мирослав Мирјић

који такође у време признавања права има навршених 57 година и два месеца живота, њему ће превремена пензија бити умањена за максималних 20,4%, јер му до навршења 65 година живота недостаје више од пет година.

Као и услови за признавање права на старосну пензију, сваке следеће године ће се за жене увећавати године живота до којих се рачуна умањење превремене пензије. У почетку ће се увећавати за по шест месеци, а од 2021. године за по два месеца годишње. Коначно, 2032. година је она за коју је планирано да се и мушкарцима и женама умањење обрачунава за месеце који им недостају до навршења 65 година живота.

Друга значајна новина, на коју сви осигураници који планирају одлазак у превремену старосну пензију треба посебно да обрате пажњу је та што, за разлику од превремених пензија које су постојале у нашој држави пре 1997. године, сада једном одређена превремена старосна пензија остаје трајно умањена, без могућности да се доведе на ниво старосне пензије када корисник наврши одређене године живота.

Дакле, свако ко почев од 1. јануара 2015. године оде у превремену старосну

пензију мора да узме у обзир да ће му месечни износи пензије бити трајно умањени, односно да неће накнадно моћи да се „предомисли“ и да затражи поновно одређивање висине пензије када наврши године живота законски предвиђене за старосну пензију.

У погледу других законских одредаба које су од значаја за остваривање права на пензију, за превремену старосну пензију важи све што и за старосну, како у погледу престанка обавезног осигурања, датума од ког се право признаје, евентуалних обустава због неплаћених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, али и свих других права и обавеза које имају корисници старосних пензија.

Мирослав Мирјић

за сваки месец који јој недостаје до навршења 60 година и шест месеци живота, док ће се мушкарцима умањење рачунати за месеце који им недостају до навршења 65 година живота. Законом је ово умањење ограничено на максималних 20,4 одсто, што заправо одговара умањењу за одлазак у превремену пензију пет година пре испуњења опших услова.

На пример, уколико осигураник жена оствари право на превремену старосну пензију у току следеће године, а на дан признавања права има навршених 57 година и два месеца живота, пензија ће јој бити трајно умањена за 13,6 одсто, јер јој до 60 година и шест месеци живота недостаје 40 месеци.

Међутим, уколико се одређује висина превремене старосне пензије мушкарцу

ОБЕЛЕЖЕН 15. ОКТОБАР – ДАН БЕЛОГ ШТАПА

Предрасуде највећа баријера

На манифестацији поводом обележавања 15. октобра, Међународног дана белог штапа, одржаној у Београду, у просторијама Градске организације слепих, речено је да у Србији живи око 12.000 слепих и слабовидних особа.

Током обиласка Градске организације слепих, Александар Вулин, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, истакао је да су послодавци у Србији чешће спремни да плате казну, него да запосле особу са инвалидитетом.

– Предузели смо одговарајуће мере да обезбедимо и изврстан број паса водича јер то је оно што је најскупље. Неопходно је одвојити велики новац да би се платили обучени пас, а без њега закон је само мртво слово на папиру – рекао је министар Вулин.

Наводећи да Србија има законе који предвиђају запошљавање одговарајућег броја особа са инвалидитетом, он је оценио да се то веома ретко спроводи.

– Такав закон није донет са идејом да се прикупља новац, већ да се реши проблем особа са инвалидитетом, да они и њихове породице могу да живе од свог рада и да се осећају као корисни чланови друштва, што заиста и јесу – поручио је Вулин.

Министар Вулин током обиласка Градске организације слепих Београда

Министар је истакао да се мора радити на томе, али и на доношењу других законских решења. Као пример навео је конкурс за запошљавање особа са инвалидитетом на који се пријавио мали број људи, што због неинформисаности, што због недостатка одговарајућег знања. Због тога, навео је Вулин, морамо радити на едукацији и усвајању знања.

Након тога су млади показали на које се начине сналазе у свакодневним ситуацијама помоћу белог штапа и звукова.

Милан Стошић, председник Савеза слепих Србије, уручио је Александру Вулину захвалницу, указујући да се дан посвећен

се уредила и област финансирања, пре свега локалних организација.

– Заинтересовани смо да се велики број закона који су донети, а односе се на проблематику особа са инвалидитетом, и примењују, а очекујемо да ће до краја године бити донет и закон о кретању уз помоћ паса водича. И убудуће ћемо, у сарадњи са надлежним министарством и другим институцијама, настојати да учинимо све да се положај слепих и слабовидних са маргина друштвених збивања помери ка средишту стваралачког и активног живота – рекао је Стошић.

В. Анастасијевић

У НОВОМ САДУ ПОВОДОМ ДАНА БЕЛОГ ШТАПА

На 11 раскрсница звучни семафори за слепа лица

Градска управа Новог Сада недавно је, у сарадњи са новосадском Градском организацијом слепих, поставила на 11 најпрометнијих раскрсница у ширем центру града технолошки најновију генерацију звучних семафора, што ће слепим и слабовидним особама омогућити лакше и безбедније кретање. Том приликом је Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, захвалио Заводу за изградњу града и Удружењу слепих и слабовидних, јер је, како је рекао, сарадња са њима била веома значајна и при одабиру ових уређаја.

– Набављена је опрема која је отпорна на ударе, а функционално задовољава све савремене европске стандарде ових уређаја. Биће набављено још око 100 звучних уређаја који ће бити постављени на прометне раскрснице у граду, а Градска управа ће се и убудуће трудити да сле-

пим и слабовидним особама олакша свакодневни живот, независно од обележавања њиховог дана – истакао је Вучевић.

Неза Ђуркић, председница Градске организације слепих Новог Сада, нагласила је да ова организација подржава акцију Градске управе, те да су и раније покретали иницијативу да град слепим и слабовидним особама на тај начин омогући безбедан прелаз преко најпрометнијих саобраћајница.

– Приликом постављања звучних семафора Градска управа је уважила наше препоруке које раскрснице треба да имају приоритет, односно да то буду раскрснице близу којих станује највише слепих особа. Сада нам се јављају и други људи који су заинтересовани да се звучни семафори поставе у деловима града где они живе – рекла је Неза Ђуркић.

М. Мектерковић

Божидар Цекић поново председник

Око 390.000 инвалидских пензионера и инвалида рада инсистира на доследној примени законских одредби које се односе на рад особа са инвалидитетом

Недавно одржана Изборна скупштина инвалида рада Србије у Београду показала је да чланови ове најмногољудније друштвено-хуманитарне организације и даље спадају међу најугроженије категорије становништва. Њихове пензије су у просеку за трећину мање у односу на пензије старосних пензионера, а у тешком положају су и инвалиди рада који раде јер су први на списковима за технолошки вишак, без много шансе да се поново запосле будући да нови послодавци траже здраву радну снагу, истакнуто је на седници Скупштине.

– Савез инвалида рада делује кроз једну покрајинску, девет окружних и 120 градских и општинских организација, подељених у око хиљаду месних одбора, као и кроз бројне активе у предузећима. Наша организација је у тежем положају у односу на сличне организације не само због своје бројности, већ и због сложене проблематике којом се бави. Савез је био принуђен да у новим околностима мења своје програмске задатке, посебно због усвајања нових закона, да измени своје методе рада и прилагоди их материјалним и другим могућностима – истакао је Божидар Цекић, председник СИР Србије.

Божидар Цекић

Посебно је наглашено да је ипак начињен значајан помак у законској регулативи, пре свега доношењем позитивних закона и подзаконских аката који се тичу особа са инвалидитетом, али да још није дошло до њиховог доследног спровођења у пракси.

Протеклих година дошло је и до значајних промена у финансирању. Уместо континуираног, додуше скромног, али редовног при-

лива новца из буџета, инвалидске организације су сада упућене на разне временски ограничене конкурсе и израду пројеката.

После усвајања Извештаја о раду у протекле четири године (период између две изборне скупштине оцењен је успешним) и Програма рада за наредни мандатни период, једногласном одлуком свих 46 при-

Сретењски орден за предан рад

За дугогодишњи успешан рад (25 година), за све успехе, за рад у Савету Владе и у Већу Самосталних синдиката Србије чији је члан, делегати су Божидара Цекића предложили за Сретењски орден. Скупштина је једногласно усвојила тај предлог. Овај орден додељује Кабинет председника државе.

сутних делегата Божидар Цекић је поново изабран на чело Савеза инвалида рада Србије и у наредне четири године. Изабран је и нови састав Извршног одбора од 12 чланова и трочлани Надзорни одбор.

Миланка Иванчајић

Стипендија за младу сликарку

Александар Вулин, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, и Драган Марковић, директор „Триглав осигурања“, уручили су, 7. октобра, у Бачкој Паланци, младој сликарки Дејани Бачко, која је рођена без руку и слика ногом, уговор о четворогодишњем стипендирању.

Тим поводом Вулин је најавио да ће бити покренута акција стипендирања деце без родитељског старања која имају најбоље резултате, као и младих са сметњама у развоју који показују жељу и вољу да се боре, уче, и напредују, те да у том смислу Дејана Бачко треба да буде путоказ свима. Акција неће имати орочен рок, већ ће трајати док постоји сарадња између надлежних институција и осигуравача Србије, а она ће, уверен је министар, имати дуг век.

– Било би јако добро да и остале делатности у Србији то разумеју и да схвате да профит не може бити сам по себи циљ, него могућност да се помогне другима – рекао је Александар Вулин. **М.М.**

Спортске игре особа са инвалидитетом

Прве међународне спортске игре особа са инвалидитетом „Београд опен 2014“ одржане су од 24. до 26. октобра у Београ-

плина: атлетици, голбалу, седећој одбојци, стоном тенису, шаху, женској одбојци за глуве и пливању. Организатор такмичења био је Спортски савез особа са инвалидитетом Београда, а покровитељ град Београд – Секретаријат за спорт и омладину.

ду. Учествовало је више од 400 спортиста оба пола, свих узраста и врста инвалидитета. Сваки четврти учесник био је из иностранства, пре свега из земаља у окружењу.

Спортисти са инвалидитетом надметали су се у седам дисципли-

на. У склопу манифестације одржан је и Међународни кошаркашки турнир (кошарка у колицима) у Републичком заводу за спорт и медицину спорта на Кошутњаку. Реализацију турнира подржао је и Параолимпијски комитет Србије. **Г.О.**

ИЗ РАДА ЗАВОДА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Нове конвенције са Мађарском и Луксембургом

Србија тренутно са 28 држава има закључене међународне уговоре о социјалном осигурању, којима су покривене различите области социјалне сигурности.

Основна функција Завода за социјално осигурање је да у комуникацији са иностраним органима за везу и носиоцима со-

разговорима утврђивани су двојезични образци за примену споразума јер су са Мађарском и Луксембургом закључени нови споразуми који тек треба да ступе на снагу. Са Македонијом и Босном и Херцеговином су размотрена питања у вези са поновним обрачуном пензија и измиривањем одштетних

захтеву аустријске стране и постигнута су договори који треба да доведу до коначног решења насталог проблема у измиривању тих трошкова. Утврђени су и двојезични образци за примену нових билатералних споразума са Мађарском и Луксембургом, а са Бугарском су одржани разговори на који-

трошкова здравствене заштите – појашњава Пановић.

Са немачким органом за везу за случај повреде на раду и професионалне болести (DGUV), почетком октобра, на разговорима у Београду, потписан је нови споразум и утврђени су двојезични образци.

У сарадњи са Националном службом за запошљавање утврђивани су и двојезични образци у области осигурања за случај незапослености са Мађарском и Луксембургом.

Завод је, да подсетимо, као редован део активности у области пензијског и инвалидског осигурања са иностраним носиоцима пензијског осигурања договорио и увео у праксу одржавање интернационалних дана разговора – саветовања, који се сада одржавају са Аустријом, Немачком, Хрватском, Мађарском, а од новембра ове године почеће разговори и са Македонијом.

– На тим догађајима стручњаци РФ ПИО, заједно са саветодавцима носилаца пензијског осигурања других држава, у непосредном контакту и разговору пружају заинтересованим грађанима одговарајућу стручну помоћ и савете. До сада је на овај начин саветовано близу 3.000 особа и размењено и решавано више од хиљаду ургенција за ефикасније вођење поступака остваривања права из ПИО. Сваке године Завод са органима за везу ових држава одржава радне састанке – врши евалуацију одржаних саветовања, на којима се сумирају, анализирају и оцењују резултати, договарају термини и места саветовања за наредну годину, у циљу унапређења организације и спровођења саветовања – истиче за „Глас осигураника“ Зоран Пановић, директор Завода за социјално осигурање.

Припремила В. А.

цијалног осигурања обезбеди услове потребне за ефикасно спровођење споразума, да током њихове примене разматра и решава сва отворена питања, и да повезује носиоце осигурања (Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Републички фонд за здравствено осигурање и Национална служба за запошљавање) и друге институције у Србији са иностраним носиоцима социјалног осигурања.

– У области пензијског и инвалидског осигурања одржани су разговори на нивоу органа за везу са Мађарском, Македонијом, Аустријом, Луксембургом и Босном и Херцеговином. На тим

захтева, и постигнута су договори који треба да обезбеде већу ефикасност у поступцима остваривања права осигураника и корисника. Са БиХ су утврђивани нови двојезични образци, док је са македонским органом за везу договорено да се приступи изради нових двојезичних образаца, чији ће предлог сачинити српска страна – објашњава Зоран Пановић, директор Завода.

Крајем јула у Београду су одржани разговори са Главним савезом аустријских носилаца социјалног осигурања.

– Разматрано је питање висине и накнаде трошкова извршених медицинских вештачења по

ма је потписан текст Договора о коришћењу Европске картице здравственог осигурања на територији Републике Србије, који је у примени од 1. јуна ове године. Са Чешком Републиком је такође потписан Договор о коришћењу Европске картице здравственог осигурања на територији Србије, који ће се, заједно са новим двојезичним образцима, примењивати од 1. јануара 2015. На разговорима са Републиком Хрватском разматрани су проблеми који се појављују у примени споразума, и договорен је начин њиховог решавања, а разматрана је и могућност за измену, односно допуну Споразума о накнади

Слављење трећег доба уз песму и игру

Поводом Светског дана старијих особа, 1. октобра, Установа Геронтолошки центар Београд (УГЦБ) и ове године је приредила свечани програм за своје кориснике и госте. Приредбу је отворила директорка УГЦБ Сузана Мишић, честитајући станарима Дома Бежанијска коса, учесницима програма и присутним гостима Међународни дан старијих особа.

– Имам утисак да смо све више као друштво, као нација и на неком глобалном нивоу, оријентисани ка вредностима које пре свега промовишу младост, и сви се прибојавамо старости, вероватно зато што нам је непозната и што верујемо да је тешка. Многи научници и индустрија баве се проблемом старости и старења и многи покушавају да старост спрече, да је одложе или ублаже, али то за сада никоме, нажалост, није пошло за руком. Дакле, преостаје нам да се добро припремимо за оно што нас очекује. Мислим да паметни људи то и раде и мислим да сте ви направили добар избор у животу, да је одабир да живите овде и будете део ове породице паметан и прави избор. Сигурна сам да сте свесни колико се трудимо да заједно са вама овај наш заједнички дом учинимо лепим, пријатним и пре свега сигурним местом за живот, а ваш осмех и задовољство је нама највећа награда за оно што радимо – рекла је Сузана Мишић.

Програм је почео, наравно, наступом домаћина, хора Дома Бежанијска коса, који се представио са три песме. Запажену тачку имао је и фолклорни ансамбл „Савска зора“ из Клуба „Гаврило Принцип“, који је наступио са кореографијом „Биљана“. Рецитовале су се и певале песме, читали афоризми, било је хумористичких скичева, а свечани програм употпунили су млади чланови београдског

бенда „SHpiritus mOvens“ који су, на одушевљење публике, извели неколико француских шансона.

Диригент хора Дома Бежанијска коса, господин Живко Васић, који је био корисник овог дома три и по године, поделио је са нама своје утиске.

– Однедавно нисам корисник дома, али долазим и диригујем у хору, а кад треба помажем и око музицирања, пошто свирам хар-

је са публиком неке од својих афоризама на тему старења и старости. Рекао нам је да је домом врло задовољан и да је све добро организовано.

– Дан ми је поприлично испуњен, имам могућност и да користим компјутер и интернет. Обуку ми је пружио један мој друг овде, уствари ја њему замењујем руке, пошто он не може рукама да ради, тако да се на допуњујемо и радимо заједно.

Сузана Мишић

та, доласка јесени, и то ме некако врати у млађе дане. Овде се сви познајемо, на неки начин смо као породица. Дођу те године када за све треба воља, некакав циљ и

Хор Дома Бежанијска коса

Фолклорни ансамбл „Савска зора“ изводи „Биљану“

монику. Овде сам био потпуно задовољан, а поред музичких, има још и спортских активности и разних других, тако да имамо, што се каже, пуне руке посла, само треба да се ради – каже за „Глас осигураника“ Живко Васић.

Мирко Јовановић, који је корисник Дома на Бежанијској коси већ три године, поделио

Организују се и разни излети, одржавају се приредбе, као што је ова данас, и још много тога – каже Мирко Јовановић.

Две године дуже од Мирка корисник овог дома је и Јован Влаисављевић.

– Мој хоби је одвајкада цртање, што је и овде препознато, тако да, поред осталог, цртам за Дом пано поводом Нове године, 8. мар-

смиао и дом заиста много значи, поготово за некога ко је остао сам – каже господин Јован.

Овогодишњи програм у УГЦБ поводом Међународног дана старијих особа завршен је пригодним афоризмом Мирка Јовановића који поручује „Не мрзите младост или старост, већ волите живот“.

Весна Кадиф

ОКРУГЛИ СТО О ЗАПОШЉАВАЊУ МЛАДИХ У ОРГАНИЗАЦИЈИ УНИЈЕ ПОСЛОДАВАЦА ВОЈВОДИНЕ

На цени практично знање

Унија послодаваца Војводине, уз подршку организације „Солидар Свис“, организовала је, 8. октобра, у Новом Саду округли сто под називом „Бољи услови за запошљавање младих – Улога и значај ученич-

даваца Србије и Војводине, Савеза самосталних синдиката, Београдске отворене школе, Савета за средње стручно образовање и образовање одраслих, ЕТШ „Михајло Пупин“ из Новог Сада, НИС-а, Инфостуда и други.

код послодаваца и утицајем стручне праксе на запошљивост младих. Љиљана Павловић из Уније послодаваца Србије о истраживању је говорила кроз призму сагледавања могућности и начина организовања ученичке и стручне праксе у малим и средњим предузећима. Колико су послодавци спремни да створе нове могућности за младе, на који начин млади могу да постану атрактивнија опција за послодавце и какво значење за младе има пракса у реалном сектору? Разговарало се и о томе шта за послодавце значи „добра пракса“, како је оцењена сарадња образовних институција и привреде, а како мере активне политике запошљавања усмерене ка младима.

Закључено је да је запошљивост младих у директној вези са квалификацијама и практичним знањима која поседују, односно да неусклађеност знања која се стекну током формалног образовања и знања која послодавци очекују јесте изазов коме треба приступити са посебном пажњом, уз препоруку о неопходном дијалогу образовних институција и привреде.

И Славко Новаковић, потпредседник Уније послодаваца Војводине, истакао је да послодавци више цене практично од формалног знања, и заложил се за доношење закона о занатству.

Мирослав Мектеровић

ке и стручне праксе“. У излагањима и расправи учествовали су бројни стручњаци и представници Министарства омладине и спорта, Покрајинског секретаријата за привреду, запошљавање и равноправност полова, Националне службе за запошљавање, Градске управе за привреду Новог Сада, Уније посло-

На округлом столу су презентовани резултати истраживања које је Унија послодаваца Србије, у сарадњи са агенцијом „Солидар Свис“, реализовала међу послодавцима. Истраживање под називом „Добра пракса – Шанса за младе“, бавило се моделима и начинима стицања практичних знања и вештина

ЗАХВАЉУЈУЋИ ХУМАНИТАРНОЈ АКЦИЈИ, ПАРАПЛЕГИЧАРИ БАНАТА КУПИЛИ 11 ИНВАЛИДСКИХ КОЛИЦА

Прикупљено девет тона амбалаже

Удружење параплегичара Баната из Зрењанина, које броји око 85 чланова из целог региона, и окупља и друге особе са инвалидитетом, већ више од две године спроводи акцију „Чеп за хендикеп“ ради набавке ортопедских помагала за своје чланове. У оквиру овог пројекта, којим је планирано да се средства за куповину ортопедских помагала прикупе сакупљањем чепова од пет-амбалаже, до сада је прикупљено више од девет тона чепова, што је омогућило набавку 11 инвалидских колица, 11 јастука за седење и шест рохо јастука. Један од циљева пројекта је и развијање еколошке свести у друштвеној заједници, нарочито код деце школског и предшколског узраста.

Највећу подршку овој акцији пружили су компанија НИС, кроз свој пројекат „Заједници заједно“, и невадина организација ТРАГ. У акцији је до сада учествовало више од 50 школа, неколико десетина предшколских установа, тридесетак приватних и државних компанија и организација из Београда, Новог Сада и Зрењанина (Кока-

Кола, Хенкел, Институт из Винче, РФ ПИО и др.).

Запослени у Републичком фонду ПИО прикључили су се акцији пре годину дана, а иницијатор за то била је Марија Виријевић, из Дирекције ПФ ПИО у Новом Саду, која је у акцију укључила најпре колеге у свом непосредном окружењу, а затим и шире. Акција је брзо прихваћена и у Дирекцији РФ ПИО и у Филијали Београд. У почетку је Марија сама преносила прикупљене чепове, а

сада је транспорт за сав прилив из Фонда организован до филијале у Зрењанину и Удружења параплегичара Баната.

Зоран Мартинов, волонтер у Удружењу и један од покретача целе акције, објашњава да је основни мотив био да се члановима који имају тешке повреде кичмене мождине и кичме омогући набавка скувих, али квалитетнијих инвалидских колица (покретљивих алуминијумских колица) и осталих ортопедских помагала, како би лакше могли да се укључе у живот друштвене заједнице.

Председник Удружења, Горан Перлић, недавно је представницима фирми, институција, организација и појединцима уручио плакете у знак захвалности за досадашњи допринос овој хуманој акцији. Плакету је примио и Љубомир Станисављев, заменик председника Скупштине града Зрењанина.

– Желимо да захвалимо свим људима добре воље који су учествовали у овој акцији и настојаћемо да је проширимо на друге градове и слична удружења широм Србије – поручио је Горан Перлић.

М. Мектеровић

Лекари походе села

У организацији Дома здравља у Ариљу и сеоских месних заједница, а уз пуну подршку општинске локалне самоуправе, организован је систематски преглед становништва првенствено у селима која су најудаљенија од седишта општине. Бесплатно, без обзира на то да ли пацијенти имају здравствене књижице или не, обављају се прегледи са комплетном ЕКГ и лабораторијском дијагностиком и гинеколошки прегледи за жене. Циљ акције, коју ариљско здравствено особље спроводи без надокнаде, јесте да се сеоском становништву благовремено пружи одговарајућа здравствена заштита, јер им је један од проблема за одлазак до Дома здравља велика удаљеност и недостатак аутобуског превоза. Проблем је посебно велики у зимском периоду када су планински путеви непроходни, а овде преовлађују старачка домаћинства.

У оним селима у којима не постоје амбуланте прегледи се организују у школама или објектима месних заједница. За пацијенте који због болести, старости или непокретности не

Прегледи у селу Бреково

могу да дођу у амбуланту, Патронажна служба је организовала кућне посете. Тако ће акција ариљског Дома здравља допринети комплетном увиду лекара у здравствено стање сеоског становништва, а пацијентима ће обезбедити благовремену здравствену заштиту.

Комплетна слика здравственог стања прегледаних пацијената биће позната када буду завршене анализе обављених прегледа. На поновне прегледе биће позивани они код којих су уочене неке промене, да би

се благовремено реаговало у циљу даљег лечења. Према резултатима досадашњих прегледа, највише је хроничних незаразних обољења, односно кардиоваскуларних и респираторних обољења.

Др Милица Симеуновић Милосављевић, специјалиста опште медицине, начелник Службе за здравствену заштиту одраслог становништва, изразила је задовољство што је покренута једна оваква акција. Она истиче да је био изузетно добар одзив пацијената, међу којима је било и оних који по десет година нису ишли код лекара, а који ће морати да посвете више пажње своме здрављу.

Поред здравствених радника, на терену се нашао и Зоран Тодоровић, председник ариљске општине, који је са мештанима и председницима месних заједница разговарао о проблемима које не могу сами да реше, већ им је потребна помоћ и подршка локалне самоуправе. Тодоровић је рекао да су у Ариљу препознали проблем недоступности здравствене заштите за сеоско становништво, и да ће и у наредном периоду пружити пуну подршку у организовању сличних акција.

М. Павловић

ЧЛЕНИЦЕ КЊАЖЕВАЧКОГ „ЕТНО ЦЕНТРА” ОЖИВЕЛЕ СТАРУ ВЕШТИНУ

Чарапе за дипломате

Некада су чобанице на Старој планини плеле чарапе „вунањарке“, а данас њихове унуке израђују реплике ових чарапа, јединствених у свету. Наше пацирице нису ни слутиле да ће ове чарапе једног дана постати један од националних симбола

Србије и да ће се налазити на листи поклона за стране дипломате и угледне госте. Разноврсне у орнаменталном компоновању, маштовите у стилизацији и колористички богате, двопређне чарапе су изразити представници фолклорне „наивне“ уметности.

Начин плетења није се променио до данас, плету се на пет игала, а вуна се боји на старински начин. Од маште плетиља зависи какве ће се шаре наћи на чарапама, обично су то мотиви из природе, на неким има и геометријских фигура. Најлепше шаре налазе се на видљивим деловима, а неретко су украшавани и остали делови чарапа. Двопређне чарапе биле су део девојачке спреме, а разликују се чарапе за мушкарце и жене, као и за девојке.

Жене окупљене у „Етно центру“ Књажевац плетењем су почеле да се баве када су остале без посла. Своје искуство у техници израде чарапа преносе младима, каже једна од плетиља, Добрила Миленовић. Сама реч двопређне, говори да се у

плетењу користе две основне боје, црна и црвена, објашњава Миленовићева. За израду једног пара потребно је седам радних дана, а нове се плету по мотивима чарапа из збирке Завичајног музеја у Књажевцу. Збирка коју чини више од 600 пари чарапа из периода од 18. до 20. века засебна је целина у Завичајном музеју и представља јединствен у свету „музеј чарапа“. Ова збирка је још 1965. године проглашена спомеником културе Србије.

Д. Ђорђевић

СЕДМА ОЛИМПИЈАДА СПОРТА, ЗДРАВЉА И КУЛТУРЕ ТРЕЋЕГ ДОБА

Пример млађим генерацијама

Под слоганом „За активну и креативну старост“ више од 600 учесника такмичило се у седам спортова

Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба, која је одржана од 29. септембра до 3. октобра у Врњачкој Бањи, окупила је више од 600 пензионера из читаве Србије. Веома је важно да људи у позним годинама схвате да могу да буду активни и креативни, био је главни слоган ове, сада већ традиционалне, спортске манифестације.

Речима добродошлице учеснике и госте VII Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба поздравили су

Под слоганом „За активну и креативну старост“ више од 600 учесника такмичило се у седам спортова: штафети у брзом ходању, пикаду, пеналима на мале голове без голмана, слободном бацању лопте у кош, стрељаштву, шаху и риболову, али и у организовању низа културних догађања.

Иако увек долазе очекујући резултате и покоји пехар или медаљу, ипак је свим учесницима најважније дружење. Олимпија-

председник општине Врњачка Бања, Бобан Ђуровић, и председник организационог одбора Олимпијаде, Василије Белобрковић.

Седму Олимпијаду спорта, здравља и културе трећег доба отворио је, топлим обраћањем учесницима и гостима, покровитељ ове значајне манифестације, Вања Удовичић, министар за омладину и спорт у Влади Републике Србије.

– Спорт и рекреација су међу најважнијим чиниоцима здравља. Задатак сваког човека је да сваког дана уради нешто добро за себе. Ви на сјајан начин преносите поруку о значају ре-

креације, физичке и менталне активности током целог живота. Ово што ви радите служи за пример младим генерацијама, које је јако често сувише тешко покренути да се активирају и ураде нешто добро за себе и своје здравље – нагласио је министар Удовичић отварајући Олимпијаду спорта, здравља и културе, највећи скуп пензионера и људи трећег доба у Србији.

Председник Савеза пензионера Србије, Ђуро Перић, уручио је почасну златну медаљу и повељу Вањи Удовичићу за његов посебан допринос у организовању ове манифестације.

да је тако за многе од њих прилика не само за спортска такмичења, већ и да, неки први пут у животу, покажу свој таленат, било да је реч о музици, игри или глуми. Тако су, поред спортских дисциплина, организоване различите радионице, сликарска колонија и књижевне вечери, предавања о здрављу...

У досадашњих шест успешних Олимпијада учествовало је више од 4.000 припадника трећег доба, који су освајали медаље, стизали први или последњи, држећи се олимпијског начела „Важно је учествовати“.

Весна Анастасијевић

У ДОЉЕВЦУ ОДРЖАНИ 33. СУСРЕТИ ПЕНЗИОНЕРА ТРИ ОКРУГА

Најстарији увек подршка друштву

У варошици Дољевац на југу Србије крајем септембра одржани су традиционални 33. сусрети пензионера Нишавског, Пиротског и Топличког округа. Поред 450 учесника из Ниша, Сврљига, Ражња, Куршумлије, Прокупља, Благаца, Житорађе, Гаџиног Хана, Пирота, Димитровграда, Бабушнице, Беле Паланке, скупу су присуствовали и Ђуро Перић, председник Савеза пензионера Србије, Мирољуб Станковић, председник

Удружења пензионера Ниша, и Добросав Миленковић, секретар овог удружења.

После срдачног дочека пензионерима је представљен привредни развој општине и културно-историјске знаменитости Дољевца и околине. За то време сви председници општинских и окружних удружења били су на пријему код председника општине, Љубинка Ђирића.

Свечаност је званично почела поздравним речима председника Удружења пен-

зионера Дољевца, Бранимира Ђорђевића, а затим је Ђуро Перић говорио о смањењу плата и пензија и како је дошло до такве одлуке Владе Републике Србије.

– Пензионери су били увек подршка када је требало помоћи друштву. И овом приликом стали су иза одлуке Владе РС, уз напомену да то није једини извор да се земља извуче из финансијског блата – рекао је Перић.

С. Панакијевски

ШТО КВАЛИТЕТНИЈЕ ДО ПОЗНИХ ГОДИНА

Старост – доба када треба уживати

Старење је нормалан биолошки процес свих живих бића, не само људи. То је процес који још нисмо у стању да зауставимо, без обзира на велику жељу. Човека је одувек занимало како да што више продужи животни век, а да при томе наравно остане здрав. Ако се осврнемо кроз историју, видећемо да се људски век знатно продужио, нарочито последњих 150 година.

Претпоставља се да је животни век пећинских људи у просеку износио 19 година. У старом веку је био између 25 и 30 година, док су у средњем веку људи у просеку

живота, као и свест човека о сопственом здрављу. Веома је битан уредан живот и редовна исхрана, јер познато је да стрес и психофизичка напрезања могу бити узрок превременог старења. У старијем добу је такође веома важно бавити се разним духовним и интелектуалним активностима да би се сачувало памћење и рад мозга.

Активности као што су бициклизам, нордијско ходање и шетње 2-3 пута недељно, најмање 20 минута лаганим или средњим интензитетом, утичу позитивно на факторе ризика који доводе до обољења срца и крв-

Са седме Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи

живели десетак година дуже. У 19. столећу људски век се продужио на око 50 година, тај тренд се уједначено наставио и у 20. веку, а најновији подаци показују да данас у развијеним земљама људи у просеку живе дуже од 80 година. Крајем прве декаде овог века просечни животни век жена у Европској унији био је 81,7 година (5,3 године дужи него у Србији), а мушкараца 75,5 година, односно 4,6 година дуже него у Србији.

Сталном продужавању људског века допринео је пре свега напредак медицине, бољи животни стандард и прихватање здравијег начина живота. Много је фактора који утичу на животни век човека, као што су генетика, начин живота, услови рада и

них судова. Дobar „тренинг“ је и устајање и седање на столицу или степеник, а може се спроводити свакодневно.

Физичка активност и тренинг воде повећању мишићне масе и мишићне снаге, бољој функционалној способности када су у питању координација, равнотежа и покретљивост, које у својој основи смањују ризик повреда услед падова. Тренирање у друштву и позитивном окружењу доприноси повољном утицају на расположење, баш као и кратка путовања на која је релативно лако и јевтино отићи јер се често организују за старије особе. То је увек шанса да се човек дружи, види и доживи многе лепоте, што није успео док је био у радном односу.

Десет најбољих биљака у борби против старења

- 1. Шисандра бобице:** заштитник јетре. Ова кинеска биљка се посебно користи за поспешивање изbacивања хемијских загађивача, као што су пестициди и хербициди, из организма. Делује и као изузетно моћан тоник који смањује замор и стрес, и повећава физичку снагу и издржљивост.
- 2. Ехинацеа:** биљка за јачање имунитета. Извесне контроверзе прате ову биљку јер неки стручњаци погрешно верују да ће редовна употреба ехинацеје „истрошити“ реакцију организма на њу.
- 3. Женшен:** дуговечност. Већ дуго је познато да у кинеској медицини биљка женшен заузима истакнуто место у промоцији дугог живота. Истраживања су показала да људи који користе ову биљку редовно имају мање шансе да оболе од неких врста рака.
- 4. Глог:** за подмлађивање срца. Откривено је да глог храни ћелије срца, регенерише ткиво и помаже у лечењу пацијената који пате од хроничних срчаних сметњи.
- 5. Екстракт семена грожђа:** здравље срца и мозга. Специфични хемијски елементи у семену грожђа сматрају се корисним за крвне судове.
- 6. Бели лук:** штит против срчаних обољења. Уочено је да бели лук умањује холестерол, триглицериде, узроке стварања зачепљења и висок крвни притисак – све факторе који доводе до срчаних болести. Може се конзумирати и као екстракт.
- 7. Боровница:** за изврстан вид. Доказано је да ова биљка има позитивне ефекте на ситне крвне судове који снабдевају мрежњачу ока. Здрав проток крви до ока је главни фактор који успорава слабљење вида које се јавља у познијим годинама. У комбинацији са биљком гинко боровница може до 50 процената да умањи дегенерацију мишића.
- 8. Зелени чај:** против стреса и рака. Више од 25 студија је показало да зелени чај има антиканцерогена својства, посебно када је реч о бешици, дебелом цреву, панкреасу, једњаку и плућима. Може превентивно деловати и против рака простате, дојке и јајника.
- 9. Куркума:** моћни антиоксидант. Овај жути зачин садржи моћне антиоксиданте који се боре против слободних радикала у телу који могу довести до појаве рака. Нека истраживања спроведена у Индији указују да ова биљка може такође бити корисна у превенцији Алцхајмерове болести.
- 10. Гинко билоба:** за снагу мозга. Испитивања су показала да гинко има способност да допринесе дужем животу ћелија, као и да поспешу памћење и концентрацију. Клиничка испитивања открила су и његове позитивне ефекте у лечењу пацијената који болују од Алцхајмерове болести.

Припремила: Софија Доминиковић

БИО ЈЕ ЈОШ ЈЕДАН ЧУВЕНИ ВАШАР У РУМИ

Добри људи и свилене бомбоне

новић из Крушевца, чварци и сухомеснати производи из Војке, четинари Дејана Гилића из Трстеника...

Можете, затим, да видите и оне који у камиону доведу фијакер и коње само да би се возили и парадирали по вашару, како би посетиоци могли да уживају и завиде им на риђанима. Можете да пронађете и фијакер произведен пре једног века у Бечу или да посматрате продају коња, где се двојица са шеширима на глави и штаповима у руци ценкају, а њих тридесетак околу гледа „представу“.

Свака већа куповина залива се у оближњим шатрама уз јагњетину, прасетину, певичице и оскудно обучене анимир даме.

На сваки румски вашар дође двадесетак угоститеља из Мачве, околине Чачка и других места у Србији.

Новица Плетикапа из Темерина има покретну угоститељску радњу „Мица“.

Мало је оних које занимају вашари, а да нису чули за румски. Надалеко је чувен и на њему се сваког трећег у месецу окупи неколико десетина хиљада грађана из Србије, бивших југословенских република, а редовни посетиоци су и Руси, Украјинци, Румуни, Бугари... Символ румског вашара су коњи и Роми који су их продавали, тако да су у част коња Румљани овој животињи подигли споменик на Вашаришту.

Званично, први је одржан пре 267 година, када је 10. октобра 1747. царица Марија Терезија Руми доделила статус трговишта. Привилегија се састојала у томе да се вашари могу одржавати четири пута годишње – на Цвети, Спасовдан, на дан Св. Петра и Павла и на Михољдан. На вашарима у Руми у то време су своју робу нудиле домаће занатлије и путујући трговци Грци, тако да је овај вашар убрзо постао познат и ван граница царевине.

Између два светска рата уз вашаре је организован и забавни програм, а од 1957. године они се одржавају сваког трећег у месецу, без обзира на временске прилике. Највећи су априлски, октобарски и новембарски, а најмање људи окупља се на јануарском вашару.

Поред стоке, ту се продају нова и половина механизација, затим резервни делови, гуме, огрев, ту су и намештај, теписи, „фирмирана“ роба, „париски“ парфеми, цвеће...

Румски вашар је једино место на којем можете купити комплетну опрему за коње и кола. У Руму долазе занатлије којих нема на другим местима – сарачи, опанчари, вуновлачари, казанције, терзије, ћурчије, бомбонције...

Поједини продавци долазе на сваки вашар 30, 40 и 50 година. И свих година продају на

истом месту, тако да купци знају где их могу пронаћи.

Ђурђулови, алвари из Кикинде, долазе у Руму већ 49 година, продају слаткише на четрнаест локација, а уз њихова лицидерска срца рођене су многе љубави.

– Некада је све ишло као алва, а сада је остала само изрека. Живимо пристојно, али је све теже. Најбоље се продају ђетен алва, свилене бомбоне и јабуке у шећеру – каже Милорад Ђурђулов, који је трећа генерација алвара у породици. Његова жена Биљана додаје да је на њиховим тезгама све ручно рађено и да су њој најомиљеније желе бомбоне, које представљају комбинацију боја и укуса.

Испред њихове тезге био је и Бранислав Крстић из Врдника, који каже да дође на сваки вашар да види добре људе и купи свилене бомбоне.

На суседној тезги су се продавали бибер, мак и седам врста паприке, за свачији укус, за свачији џеп.

– Имамо засејано четири јутра слатке и једно јутро љуте паприке, коју после прераде продајемо на вашарима и пијацама. Највише се продаје слатка, а сто грама љуте довољно је за 20 килограма меса. Туцана би требало да стоји у фрижидеру да се не ухвати „паучина“ и тако може да траје две године – препорука је Драгомира Суљића из Ковиља.

На сваком вашару су и производи корпарско-плетарске радње породице Шара-

Штанд Ђурђулових

– На сваком вашару испечемо 30 до 50 јагњади и нешто мање прасади, а задовољни смо и продајом пљескавица, вешалица, кобасица, ражњића и других јела – каже Новица, који је у послу наследио мајку Мицу.

Код њих је свратио да презалогати и редован посетилац румског вашара Мирослав Бабин, пензионер из Старе Пазове, који је, како тврди, спустио цену и продао козу са два јарета. Када је о козама реч, додајмо да је до последњих ратова румски вашар словио за највећу пијацу коза на Балкану.

У Јавном предузећу „Комуналац“, у чијој је надлежности вашар, кажу да се он већ дуго не одржава само трећег у месецу, већ продаја почиње и два дана раније.

На румску, као и на друге манифестације на којима се окупља неколико десетина хиљада људи, долазе и они који „имају лаку руку“, тако да би требало припазити на новчанике.

Ако сте пропустили октобарски вашар у Руми, следећи је 3. новембра, па 3. децембра, 3. јануара...

Гордана Вукашиновић

Планета пензионера

РУСИЈА: Пензијама против санкција

У национални пензијски фонд Русије слило се – током година високих цена нафте и (релативно) добрих односа са Западом – 83 милијарде долара, пре свега да би се осигурала дугорочна стабилност пензијског система. Али, те паре „за црне дане“ ових дана добијају другу намену:

како јављају западне агенције, биће употребљене као „амортизер“ за ублажавање санкција које су САД и ЕУ Москви увели због догађаја у Украјини.

Многе руске компаније и банке којима су санкције драстично редуцирале пословање затражиле су помоћ државе, а међу

првима су је, баш из резерви пензијског фонда, добиле нафтна компанија „Роснефт“ и гасна (приватна) компанија „Новатек“, свака по око четири милијарде долара.

Функционери владе у Москви објашњавају да је реч о привременој мери и да дугорочна сврха фонда неће бити промењена.

В. БРИТАНИЈА: Пензије граде путеве

Идеју донекле сличну оној у Москви има и градоначелник Лондона, Борис Џонсон, који је предложио да се од свих пензијских фондова британског јавног (државног) сектора направи један велики, који би потом могао да инвестира (и у том процесу свој капитал увећава) у изградњу путева, пруга и аеродрома, који су, према његовим речима, земљи више него неопходни.

Џонсон сматра да би обједињавање свих пензијских фондова, којих сада има 39.000, донело и велике уштеде, јер сваки од њих има своје менаџере, надзорне одборе и администрацију, а навео је и примере таквог коришћења пензијских фондова у Канади, Холандији и Сингапуру.

КОРЕЈА: Више за мање

Промена пензијског система за оне који су на платном списку државе, на дневном реду је и у Јужној Кореји, а судећи по првим покушајима, то ни тамо неће ићи лако.

Синдикат државних наместеника организовао је, наиме, блокаду једне конференције у Сеулу која је требало да разматра ту реформу, у страху да ће промене бити на њихов штету.

Како пише дневник „Кореја хералд“, синдикати

веће од пензија оних који су радни век провели у приватном сектору: док први у просеку (када се национална валута прерачуна у европску) примају по 1.600 евра, други морају да се задовоље са више него двоструко мање, у просеку са по око 630 евра.

оправдано страхују, али неоправдано протестују, иако ће главни резултат предложене реформе бити то да ће за своје будуће пензије допринесити више, да би добијали мање.

Пензије оних који су радили за државу тамо су сада знатно

МОР: Пола света без пензија

Готово сваки други старији становник света нема никакву пензију, или, прецизније, 48 одсто оних који су у добу за пензионисање не може да рачуна на било какву пензију, констатовано је у најновијем извештају Међународне организације рада (МОР), агенције Уједињених нација која промовише социјалну правду и људска и радна права.

Кад се узме у обзир и да је велики број оних који номинално имају пензију али је она недовољна за живот, тужна слика је да је већи део човечанства у старим данима осуђен на сиромаштво и беду.

Ово су налази студије пензијских система у 178 земаља, која закључује да то повећава глобални ниво сиромаштва. Занимљиво је да студија указује и на тренд смањивања пензија у Европи, где ће нижа примана имати нови пензионери у чак 14 земаља. **М. Б.**

ШКОТСКА: Унију сачували сениори

Заговорници самосталности Шкотске, односно њеног издвајања из Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске, изгубили су на референдуму између осталог и зато што све последице овог (демократског) осамостаљења нису успели да уверљиво објасне садашњим и будућим пензионерима.

Истраживања обављена непосредно после изјашњавања бирача показала су да је табор сецесиониста био неуверљив у убеђивању пензионера да им животни стандард у независној Шкотској неће бити угрожен. Већина шкотских сениора је зато, уместо (патриотским) срцем, гласала разумном главом, процењујући да им заокруживање одговора „да“ на референдумском листићу доноси више ризика него ако одаберу „не“.

Све политичке партије ово су доживеле и као корисну лекцију: да у кампањи за следеће парламентарне изборе имају у виду да су пензионери политички моћна интересна група чије бриге треба уважавати и којој треба удовољавати.

ТИХА ЕПИДЕМИЈА ШИРИ СЕ СВЕТОМ

Планета усамљеника

Кад остариш, постанеш невидљив. Нигде те нема, слабо излазиш, а и кад се нађеш у друштву нико те не примећује. Овако један мудар пријатељ резигнирано описује своје поодмакле године и осећање изолованости, напуштености и неприпадања које оне носе.

Негде ћемо се сви сложити да је у праву, чак и ако не желимо то гласно да признамо. У овде преовлађујућем и уобичајеном поимању поретка ствари, старост и усамљеност иду некако заједно, узимају се као готова животна чињеница, суштински непомерљива, чак независно од егзистенцијалних услова који општу слику могу да учине бољом или гором, али не и да је битно промене.

Није, међутим, више реч само о одређеном животном добу и његовим неумитностима. По свему судећи, проблем је већи, компликованији и вишегенерацијски.

Све је више младих притиснутих тескобном усамљеношћу, као и оних на животном заласку. То је оно што изненађује, забрињава и плаши, поготово у светлу нових истраживања о несагледивим последицама тихог процеса такозване глобалне индивидуализације која се своди на то да свака јединка ствара сопствени универзум, што представља негирање нашег природног устројства и самим тим је опасно по здравље и живот.

Човек није створен да буде сам, ми смо бића обликована тако да зависимо једни од других, стално упозорава британски аутор и активиста Џорџ Монбију, чији је недавни прилог на сајту лондонског „Гардијана“ привукао пажњу већ самим насловом „Доба усамљености нас убија“.

Друштвена изолованост је моћни узрок преурањеног умирања колико и пушење 15 цигарета дневно, а смртоносна је два пута више него гојазност, наводи Монбију, позивајући се на резултате научних испитивања. Уз ово иде напомена да деменција, висок крвни притисак, алкохолизам, депресија, параноја,

По разарајућим ефектима, свеопшта отуђеност опаснија по здравље и психу од многих болести

склоност ка самоубиству и друга опасна стања постају израженији, када су везе прекинуте“.

У Енглеској, према студији „Независног доба“, хуманитарне организације за подршку старијима, тешка усамљеност коси 1,1 милион жена и 700.000 мушкараца старијих од 50 година, и тај број се повећава запањујућом брзином. Ебола никад неће однети толико живота, констатује аутор, а суштину проблема види у идеологији која слави самодовољност, компетитивност (потребу сталног надметања и доказивања) и индивидуализам.

Тако живимо и тако васпитавамо децу која потом постају

жртве друштвеног модела где је најважније бити ефикасан, а највећа увреда бити губитник. Негде између зјапи простор за виртуелна пријатељства и стварну усамљеност.

За младе је такво стање погубније него за старе, поготово што је теже уочљиво. Налази британске Службе националне статистике сврставају ову земљу на прво место у Европи по проценту оних који немају никога коме би се у некој невољи обратили за помоћ или подршку.

Како је могуће да се данас на самоћу више жале припадници најдинамичније генерације од 18 до 34 године, него старији од

55! Стручњаци објашњавају да је то између осталог и зато што се њиховим проблемом друштво мање бави, јер не спадају ни у једну узрасну категорију (деца, стари) којима су намењене разне специјалистичке службе или организације.

На случају младих прелама се и најкомплекснији аспект усамљености која већ и појмовно подлеже нијансираним тумачењима. Од разлике у значењу оног бити усамљен или бити сам, па до крајности изражене у геслу „најмање сам усамљен када сам сам“.

Ако не чуди кад је усамљен неко стар и болестан, онда остаје упитаност над тим како се то дешава особи младој, здравој, атрактивној. Дешава се и те како, написала је за британски „Дејли мејл“, а тегобно искуство преточила и у књигу „Усамљена“, Емили Вајт која је у својој тридесетој наоко имала све, а пролазила кроз прави кошмар гушеће осаме и одсечености. Покушавала је да то реши, одлазила и код лекара, али није озбиљно схватио.

Невоља и јесте у томе што се тиме нико стручно не бави, примећује Вајтова која је пребродила тешке године, а сада жели да својом животном причом скрене пажњу јавности на озбиљан проблем који се игнорише. Говори се о свему, о депресији, анорексији, биполарном поремећају, али срамота је бити усамљен, усамљени су стигматизовани и по правилу се оптужују да су сами криви за то што им се дешава.

Несхватању и замагљивању проблема доприносе и друштвене мреже које пружају двоструку илузију доживљаја других, али и себе. У другима видимо њихову идеализовану слику, јер свако се таквим представља на свом профилу, док себе заваравимо бројем од неколико стотина пријатеља на Фејсбуку. Стварност је по правилу разочаравајућа, а ниједна електронска комуникација не може да замени непосредни људски контакт.

Ствари су, чини се, већ отишле предалеко. Број самотњака поприма епидемијске размере, а Вајтова покушава да помогне причом и сталним подсећањем да у својој усамљености нису сами.

Д. Драгић

ГЛОБАЛНА ИСКУШЕЊА ДУГОВЕЧНОСТИ

(Не) доживети стоту

Стално продужавање очекиваног животног века је цивилизацијско достигнуће, али су све акутније дилеме где су границе и какве су друштвене последице

„Мора да је страшна гњаважа у животу, доживјети стоту, доживјети стоту“, у ритму одјекују стихови некадашњег хита „Бијелог дугмета“. Порука песника (и рокера који су је сјајно „углазбили“) јесте да се не исплати баш „пазити срце, плућа, холестерол (и заборавити на секс, дрогу и рокенрол)“, не исплати – са подтекстом да треба живети сада.

Доживети стоту за човечанство данас и није баш тако далек циљ, судећи по подацима који показују постојано продужавање животног века. То је планетарни процес чији се почетак евидентира негде од 1840. и сасвим прецизно квантификује: око три месеца сваке године. У просеку, наравно: реч је о статистици која, као и увек, много тога открива, али често још више скрива.

У Шведској, која има репутацију педантних архива, поменуте 1840. просечан век је био око 45 година (за жене, за мушкарце је био нешто краћи). Данас је 83 године. У САД, данас најбогатијој економији, почетком 20. века новорођени су могли да очекују да ће поживети тек 47 година, данас је то 87, са прогнозама да ће „доживети стоту“ постати америчка реалност крајем овог века.

Дакле, благо онима који се тамо рађају ових дана: имају велике шансе да буду стогодишњаци.

И не само Американци. Продужавање животног века је феномен који се збива и у богатим и у сиромашним нацијама. Неки га пореде с лифтом који се споро, али постојано диже – и у којем су сви становници Земље. Што значи да кад неко истински наврши један цео век, то неће више бити изузетак, него правило.

Реч је опет о просеку, а просечан век је статистички дужи не само зато што сви умиру у много дубљој старости него некад, него и зато што је много мања стопа смртности новорођенчади и деце (што је опет један од трикова статистике). Ради се, дакле, о цивилизацијском достигнућу, а судећи по све већем броју истраживачких пројеката о успоравању старења и напретку медицине, поменути лифт би могао да буде и убрзан. Упоредо с тим, све акутније су и дилеме о томе где су границе и

какве то последице има на друштво и на економију.

Кад је реч о првом, експерти све чешће указују да се дуговечност приближава граници – да ће стота, или мало пре ње, ипак бити онај биолошки међаш између овог и оног света (за оне који у ово друго верују). Можда ће у догледно време бити побеђена и најопаснија болест – рак – можда ће бити неког пробоја и у успоравању старења ћелија, али за старост генерално лек се не најављује.

О другом: старењу друштва, такође се све више дебатује, али и практично делује, о чему сведоче учестале реформе пензијских система, како би се они прилагодили новим демографским, економским и социјалним реалностима, али и неки примери који о последицама демографског старења становништва сведоче већ данас.

Онај који се најчешће потезе је Јапан, који је већ стакао репутацију „најседије“ нације света. Просечно животно доба Јапанаца данас је 41,6 година (наше је 41,9). Јапан је уствари прво економски напредно дру-

штво које је званично постало „старо“, чему је допринело неколико фактора. Најважнији разлози су опадање natalитета – тамо се из године у годину рађа све мање беба, што повећава просечну старост, а с друге стране Јапанци, а нарочито Јапанке, све дуже живе.

Некад земља изузетно динамичне економије (почетком 90-их година прошлог века изгледало је да ће брзо постати светска привреда број један), Јапан је неочекивано запао у стагнацију из које не успева да изађе већ више од две деценије. То је за последицу имало и друге невоље: данашња задуженост Јапана од око 10 билиона (хиљада милијарди) долара је двоструко виша од његовог бруто друштвеног производа.

Сличним претњама изложене су и САД (које је, како тврди ММФ, на трону највеће глобалне економије ових дана претекла Кина). Просечна старост тамо је 37,6 година, што на први поглед сведочи о демократској виталности, али томе умногоме доприноси имиграција (за коју је у Јапану рампа подигнута веома високо). Према најновијим проценама, данас је 43 милиона Американаца старије од 65 година, а 2050. биће их 108 милиона.

Дефиниција „дугог живота“ се, дакле, мења, али треба ли то да буде опсесија, што, судећи по понашању сениора на свим меридијанима,

углавном јесте. Свуда су дугачки спискови онога шта се сме и шта се не сме да би се продужио живот и свуда су све чешће посете лекарима и све дужи рецепти са лековима, при чему је све више оних који не лече неку болест, него је спречавају (иако се можда не би ни појавила).

Докле ићи с тим: до 75, 80, 85...? Када је неко сувише млад за умирање, а превише стар да би о томе бринуо?

Консензуса о томе нема и отуда песников закључак да мора да је језива гњаважа у животу, доживети стоту.

М. Бекин

СМОТРА ХОРОВА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ У ВРШЦУ

Уживање за публику

Општинско удружење пензионера Вршац недавно је организовало 11. смотру хорова Савеза пензионера Војводине. Вршачки пензионери по други пут су успешно организовали ову манифестацију у свом граду.

Према речима Милутина Синђелића, некадашњег председника овог удружења и једног од домаћина манифестације, учесницима смотре и осталим гостима су, по доласку у Вршац, најпре, уз пратњу водича, показане знаменитости овог банатског града.

У сали Позоришта „Стерија“ учеснике и госте поздравио је Петар Вулетин, председник Општинског удружења пензионера Вршац, а затим је Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, отворио ову манифестацију.

На смотри је наступило 11 хорова, десет из Војводине и један из Лесковца.

Током тросатног програма чуле су се многе познате мелодије, народне и староградске песме са простора Војводине, Србије и шире, које је публика са радошћу дочекала и поздравила дуготрајним аплаузом. Новосадско Културно-уметничко друштво „Исидор Бајић“ учествовало је са камерним и мешовитим хором, уз већ стандардно добар наступ.

Након завршетка смотре сви учесници и гости наставили су дружење у хотелу „Србија“.

Д. Кораћ

Са отварања Смотре

Мешовити хор КУД „Исидор Бајић“

ЗРЕЊАНИНСКИ ИНВАЛИДИ РАДА ОРГАНИЗОВАЛИ 13. ШТРУДЛИЈАДУ

Победила она са „банатском душом“

Општинска организација инвалида рада Зрењанин успешно је, 26. октобра, у хотелу „Војводина“ организовала још једну, 13. по реду Штрудлијаду. Присутствовало је око 280 инвалида рада и гостију из Баната, Срема и Бачке, а према речима Стевана Радишића, председника ове и потпредседника покрајинске организације, на овогодишњу Штрудлијаду дошли су представници свих 11 организација инвалида рада из Баната, и колеге из Сремских

Карловаца и Суботице. Педесетак њих је са својим штрудлама учествовало и у такмичењу.

– Ову нашу традиционалну манифестацију као програмску активност делимично је финансирало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а добили смо и подршку локалне самоуправе. Наша организација је обезбедила за три првопласирана такмичара вредне награде: први и други добијају седмодневни боравак у

Стеван Радишић и Станко Нимчевић

Сијаринској бањи, а трећепласирани такође седмодневни аранжман у Бањи Јунаковић – рекао је Стеван Радишић.

Станко Нимчевић, потпредседник СИР Србије, похвалио је већ традиционално успешну организацију Штрудлијаде, и додао да је ова програмска активност инвалида рада веома корисна јер је то прилика да буду креативни и покажу своје кулинарске способности.

Непристрасна комисија на челу са Наталијом Артамонов није ни ове године имала лак задатак, јер је оцењујући мекоћу, изглед штрудле, однос фила и теста, укус и мирис, морала да се определи за три међу једнакима. Ипак, одлучили су да је ове године најбоља била штрудла са маком коју је умесила Вера Јовин из Зрењанина (МЗ „Сава Ковачевић“), за коју су казали да има „банатску душу“. Друго место је освојила штрудла Љубинке Цветинов, а треће Мирјане Дукић (обе су из зрењанинске МЗ „Центар“).

О квалитету осталих штрудли речито говоре у кратком року испражњени тањирци на столуима Свечане сале хотела „Војводина“.

У културно-уметничком програму учествовали су аматери из КУД „ГИК Банат Пионир“ из Зрењанина и певачка група инвалида рада „Крајишници“ из Сечња.

М. Мектеровић

Учесници такмичарског дела

Наставак лепе традиције

Једна од учесница

Стана Свиларов

Пета ликовна колонија Савеза инвалида рада Војводине одржана је крајем септембра у Новом Саду.

У просторијама Општинске организације инвалида рада Новог Сада окупило се 30 сликара из 26 општинских организација инвалида рада Бачке, Баната и Срема. По традицији, на овим ликовним колонијама има и уметника гостију, па је тако и овај пут учествовала једна сликарка-наивац из Ковачице.

Сликари су током рада користили само технику уље на платну, док су теме углавном биле мртва природа, пејзаж и портрет.

Према речима Стане Свиларов, председнице Савеза инвалида рада Војводине, колонију је финансијски подржало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Средствима добијеним од Министарства плаћен је сликарски материјал, рад модератора колоније – израда каталога и захвалница, као и путни трошкови

ви учесника и чланова општинских организација.

– Све слике са ове и ранијих ликовних колонија биће изложене у новембру у Галерији Културног центра у Кули, а већина ће бити дата на поклон на свечаности поводом 3. децембра, Међународног дана особа са инвалидитетом, када ћемо обележити и 50 година постојања нашег Савеза – истакла је Стана Свиларов.

Д. Кораћ

САРАДЊА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ СТАРИ ГРАД И НЕГОТИНСКОГ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА

Драгоцена размена искустава

Чланови Удружења пензионера Неготин угостили су др Снежану – Нену Шантић, председницу Удружења пензионера београдске општине Стари град, члана Извршног одбора Градске организације пензионера Београда, делегата у Скупштини Савеза пензионера Србије и председницу Статутарне комисије републичког Савеза пензионера.

Током тродневног боравка у Неготину гошћа из Београда је, заједно са домаћинима, посетила културно-историјске знаменитости Неготинске крајине и туристичке локалитете, а одржала је и неколико састанака са председницима месних организација

неготинског Удружења, које окупуља око хиљаду чланова у граду и месним заједницама.

Говорећи о бројним активностима Удружења пензионера Старог града, које се, захваљу-

јући напорима руководства, повезало и са пензионерским организацијама у Европи, Снежана Шантић је нагласила да би то искуство могло бити драгоцено и за крајинске пензионере, с

обзиром на близину Румуније и Бугарске и могућност успостављања сарадње на културном, али и економском плану.

– Неготин, као погранична општина и вишенационална заједница, треба да развија односе сарадње са суседима, а значајну улогу у томе могу да имају пензионерске организације. Мислим, пре свега, на заједничке пројекте у већ споменутим областима, којима би се конкурисало за средства из фондова Европске уније, која за те области предвиђа значајне буџете и финансира добре идеје – предложила је Снежана Шантић.

Ј. Станојевић

КРАГУЈЕВАЦ

Фестивал ветерана фолклора

Фолклорни ансамбл „Колонија“ из Крагујевца организовао је Фестивал ветерана фолклора, на којем је учествовало деветнаест ансамбала из целе Србије. Концерт, који је одржан у Књажевско-српском театру, био је хуманитарног карактера, а сав приход је намењен Центру за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“.

Иако су учесници фестивала већ зашли у шесту деценију, младалачком енергијом на сцени крагујевачког театра показали су да су равноправни са млађим колегама. Ово је уједно била и прилика за дружење између ансамбала, који су заједно наступали и пре двадесет година. **М. С.**

СВРЉИГ

Пензионери помажу поплављене

Удружење пензионера општине Сврљиг активно се укључило у акцију помоћи становништву на поплављеним подручјима. Хуманост се исказује у месним одборима и на селу и у граду, и сваки члан је дао свој допринос, каже Миленко Петровић, председник Удружења пензионера општине Сврљиг.

Највећи део помоћи је у новцу, а многи пензионери поклањају храну, хигијенска средства и одећу. За санацију штета од мајских поплава на рачун Савеза пензионера Србије уплаћено је 62.600 динара, а 17.000 динара директно породицама чије су куће поплављене у Обреновцу. Акција и даље траје, што налаже ситуација јер су многи пензионери остали без кућа, станова, и свега што су годинама стварали. Зато им је свака помоћ драгоцену, кажу у овом удружењу пензионера.

О помоћи се говорило и 1. октобра, на Међународни дан старих, када су организоване посете и уручени поклони најстаријим становницима једне од најстаријих општина у Србији. **С. Ђ.**

БЕЛЕ ВОДЕ

Купусијада

У Мрчајевцима код Чачка недавно је одржана дванаеста Купусијада. Програм је био богат и разноврстан, од забавног до такмичарског, а купус се крчкао у више стотина земљаних лонаца.

И овом приликом пензионери Белих вода су били организатори пута за своје чланове и за друге заинтересоване. Пре доласка у Мрчајевце посетили су манастир Вујан и бању Горњу Трпчу. **М. Р.**

КИКИНДА

Рекорди на Данима лудаје

Туристичка манифестација у част бундеве, Дани лудаје, одржана је по 29. пут у Кикинди. Овојесењу су обележила обарања два рекорда: досад најтежи измерени плод од 507 килограма одгајио је четвороструки

победник овог такмичења, Милан Десница, апсолвент Пољопривредног факултета у Новом Саду. И најдужи врг, који је узгојила Ева Пеце из Темерина, висок 283 центиметра, превршио је све своје претходнике.

Поред такмичарских рекорда, радује и један од најмасовнијих одзива посетилаца – ове године је њих око 40.000 уживало у четвородневном слављу.

И најстарији Кикинђани били су међу активним учесницима. Геронтолошки центар је имао штанд са разноврсним рукотворинама својих корисника и чланова Клуба за одрасле и старе особе, а био је запажен и наступ КУД-а пензионера „Сунчана јесен“ у Гостинској соби на Градском тргу. Баке су биле ангажоване и у спремању „Банатског фруштука“. **С. З.**

ВРАЧАР

Обележен Дан старих

Поводом Међународног дана старих, у удружењу пензионера београдске општине Врачар одржано је дружење у склопу манифестације „Овако може свако“. Манифестација је била колажног типа, са кратким предавањима из више здравствених области, прожета песмом, плесом и пригодним посужењем. Стотинак пензионера из свих месних организација срдечно је поздравило др Душанку Матијевић, директорку Градског завода за заштиту јавног здравља, др Ирену Џелетовић, руководиоца Канцеларије за здравље старијих особа, представнике „Галенике“ и плесну групу са Старог ДИФ-а. Присутнима су уручени и пригодни поклони. **С. Р.**

НОВИ САД

Обележили дан Удружења

Удружење новосадских пензионера свечано је обележило 26. октобар, Дан Удружења и уједно Дан пензионера Новог Сада.

– Двадесет шестог октобра 1946. основано је прво удружење пензионера у Новом Саду, па је Статутом Удружења новосадских пензионера тај дан одређен и као наш дан. Иначе, ово удружење је основано 2009. године и тренутно има око десет хиљада чланова – рекао је председник Томислав Јаковљевић.

Прослави у новосадском ресторану „Бели двори“, поред стотинак чланова Удружења, присуствовали су и гости – Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, и Десимир Блашковић, директор новосадске филијале Поштанске штедионице.

Недавно је Удружење новосадских пензионера за своје чланове организовало и литерарно вече на коме су учествовали хор и рецитатори КУД „Исидор Бајић“, као и рецитатори Савеза књижевника у отаџбини и расејању.

Д. К.

Задовољни успехом на Олимпијади

На 7. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба, недавно одржаној у Врњачкој Бањи, учествовали су и представници Удружења пензионера града Новог Сада.

Удружење, којем је ово било четврто учешће на Олимпијади, наступило је са две екипе у четири такмичарске дисциплине: у брзом ходању, пикаду, фудбалу и кошарци и у међугенерациском такмичењу.

Како каже вођа екипе, Драган Мискин, Удружење је освојило два прва места, у брзом ходању – штафети, и у новој дисциплини, међугенерациском такмичењу – вишебоју. Победничке екипе су добиле пехаре, а сваки члан и златну медаљу. Укупно, у генералном пласману, екипа Удружења је била пета од 102 екипе.

Чланови победничке штафете, Споменка Бићанић и Јосип Станковић, кажу да су задовољни учешћем, као и организацијом целокупне Олимпијаде.

Поред спортских, током Олимпијаде су организована и културна догађања, па су на ликовној колонији учествовале и три сликарке из Удружења пензионера града Новог Сада.

Д. К.

ЛОЗНИЦА

УПРУПОЛ у Суботици

Четворица чланова Удружења пензионисаних радника унутрашњих послова Лозница (УПРУПОЛ) учествовала су на дружењу које је традиционално организовало Удружење пензионера ОУП Суботица.

Позиву су се, поред чланова лозничког удружења, одазвали и представници удружења пензионера унутрашњих послова из Бечеја, Бачке Тополе, Кањиже, Новог Сада, Зрењанина, Београда, Шапца, Ваљева, Ниша и др.

Суботичани су се постарали да гостима приреде срдачан пријем и пријатан боравак, а сви представници удружења су добили плакете за дугогодишњу сарадњу.

З. С.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Крстовданска традиција

Овогодишњи, 180. крстовдански вашар, који је од 25. до 28. септембра одржан у Смедеревској Паланци, посетило је више од 350.000 људи из готово свих места Србије. Вашар је трајао краће него ранијих година, али је важно да је сачувана традиција Крстовданског панађура, дуга готово два века.

На вашару је било свега, како и доликује: од туристичких по-

нуда, изложби грожђа, вина, меда и других ђаконија, до продаје свега и свачега. Нису изостале ни обавезне шатре у којима су посетиоце забављали познати естрадни уметници. У три дана вашара појело се на тоне печења, разног меса са роштиља, киселог купуса са сувим ребарцима, уз обавезну проју.

Посетиоци су могли да пробају и стара српска јела, ситне колаче, уштипке, крофне, погаче мешене на старински начин, а били су изложени и ручни радови. Све су то припремиле и посетиоцима приказале вредне руке жена из завичајних удружења Азање, Водица, Глибовца и Влашког Дола.

Сл. К.

ВРЊАЧКА БАЊА

Миличини љубичасти дани

У оквиру манифестације „Миличини љубичасти дани” и поводом Светског дана борбе против карцинома дојке, Женски центар „Милица” организовао је 24. октобра шетњу подршке под називом „Розе октобар љубичасте боје”. Манифестација одржана у сарадњи са Туристичком организацијом Врњачка Бања, Културним центром и Планинарско-спортским клубом „Гоч”. Почела је испред хотела „Звезда” пригодним програмом а, а затим настављена шетњом до вештачке стене у бањском парку, са које је пуштена порука подршке оболелима. Шетњу су предводиле мале мажореткиње, а у програму су учествовали рецитатори, певачи, плесачи, ученици ОШ „Бранко Радичевић” из Новог Села и мештани Бање.

Подсетимо, Женски центар „Милица” из Врњачке Бање је добровољно и непрофитно удружење, основано 2010. године ради унапређења положаја жена у локалној заједници. Удружење су, уз помоћ суграђанки, формирале жене лечене од карцинома. Оне пружају психолошку подршку оболелима од карцинома и њиховим породицама, а координатор овог центра, Весна Бонџић, каже да Центар едукује становништво о превенцији и факторима ризика, организујући јавне трибине, манифестације и скупове, при чему максимално подстиче оболеле да учествују у њиховој реализацији.

Д. Ивановић

ПУТОПИС „УЗБРДО БРЗА” КАО ПОДРШКА ПРОЈЕКТУ АКТИВНОГ СТАРЕЊА

Путовање као награда

Писма која је Беба Кука у последње четири и по године са четири континента, из више од 30 земаља и небројано градова и места писала и слала својим пријатељима у Србији и широм света, сабрана су у књигу „Узбрдо брза”,

навије. Поред ауторке, о књизи су говорили Нада Сатарић из удружења „Amity” и Ђорђе Стојановић, директор Медијске књижаре „Круг” која је објавила књигу.

Сав приход од продаје путописа „Узбрдо брза” биће усме-

објављиван конкурс за писање путописних прича из пера старијих људи, и то у четири категорије: најбоља женска прича, најбоља мушка прича, најбоља прича о путовању у Србији и најбоља прича о путовању по иностранству. Аутори побед-

Са представљања књиге писама у београдској галерији Артгнет

која је промовисана 14. октобра у београдској галерији Артгнет. Ауторка испред путопис о својим номадским ходочашћима, другим цивилизацијама, обичајима и ритуалима чији је део накратко била, као и о стиловима живота, и то од Барселоне до Кинеског зида, од Петрограда до Патагоније, Индије и Африке, па све до Блиског истока и чаробних пространава Сканди-

рен на подршку пројекту активног старења у Србији. Наиме, заједно са удружењем „Amity”, ауторка ће иницирати активности којима се промовише активно старење. Она истиче да су стари занемарени у нашем друштву, а њихове потребе, идеје и жеље често се и не чују, остају невидљиви. Од новца који ће се прикупљати продајом књиге два пута годишње биће

ничких прича биће награђивани лепим путовањем.

Према подацима Туристичке организације Србије, тек свака десета старија особа данас путује, и то углавном на једнодневне излете, те је овај пројекат врло значајан, а свако ко није у прилици да путује може то да учини читајући писма Бебе Куке у књизи „Узбрдо брза”.

Ј. Оџић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА „ЗЕЛЕНО БРДО” ЗВЕЗДАРА

Са Србијом у срцу

Промоција књиге путописа Миладе Николић

У оквиру активности месног удружења пензионера „Зелено брдо” београдске општине Звездара, крајем прошлог месеца организовано је дружење чланова овог удружења са члановима Књижевног клуба „Бранко Ћопић”. Повод је била промоција књиге „Са Србијом у срцу”, чланице удружења Миладе Николић, у којој су сабрани путописи са излета чланова „Зеленог брда” по Србији и у којима се сликовито описује историјска и културна баштина наше земље.

У препуној сали Месне заједнице дружење је отворила Нада Јелисавчић, председница Удружења, док је промоцију и програм водила књижевница Цвијета Јуришевић. Поред текстова путописа које је читала сама ауторка, промоцију

су својим стиховима обогатили и песници Књижевног клуба „Бранко Ћопић”: Бранислава Витић, Лела Димитријевић, Зорица Петровић, Слободан Атанацковић Ас, Светлана Милић, Милан Марковић, Радомир Андрић и члан Клуба књижевника Чукарица, Душан Маљевић. О књизи „Са Србијом у срцу” говорили су професор Ненад Радош, као рецензент, и књижевница Русија Маринковић. У програму су учествовали и песници Миломирка Стевановић и Никола Јевтић.

Г. О.

У пензију 2016. године

? М. Бодор: У септембру сам напунила 35 година радног стажа, а у децембру ћу имати 54 године живота. Какве су моје шансе за одлазак у пензију, са умањеном исплатом, до испуњења услова, тј. идуће године у септембру? Ако је могуће тако нешто, где треба да се јавим, шта ми је потребно од доказа?

Одговор: Следеће године да бисте 2015. отишли у пензију. Услов за превремену старосну пензију за жене осигуранике је 36 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 54 године и четири месеца живота, тако да ће Вама недостајати један месец

да бисте 2015. отишли у пензију. Услов за превремену старосну пензију стичете у 2016. години ако у тој календарској години навршите 37 година стажа осигурања (услов је и најмање 55 година живота, што испуњавате).

Инвалидност треће категорије

? Р. Трифуновић: Рођен сам 21. 9. 1953. године. Инвалид сам треће категорије од 1994. године. Радио сам у фабрици цемента све до приватизације, када ми је престао радни однос и добио сам програм. После тога сам радио у једној школи око годину дана, али ми је и тамо престао радни однос. Имам 25 година радног стажа и тренутно не радим, налазим се на евиденцији НСЗ. Лошег сам здравственог стања, а имао сам и операцију кичме. Молим вас да ми одговорите која права могу да остварим као инвалид наведене категорије и коме да се обратим?

Одговор: Кориснику права по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности, коме независно од његове воље и без његове кривице престане радни однос (технолошки вишак), одређује се инвалидска пензија у износу од 50 одсто инвалидске пензије (чл. 223 и 225 Закона о ПИО). Осигураник ово право остварује након што му истекне право на новчану накнаду код Националне службе за запошљавање, коју је стекао као технолошки вишак. Захтев за признавање права на инвалидску пензију корисника права по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности, коме је престало запослење, подносити надлежној филијали Фонда. Уз овај образац захтева

(који можете преузети са нашег сајта www.pio.rs или у филијали) прилажете закључену радну књижицу, решење о престанку радног односа и доказ о дужини коришћења права код НСЗ. Уколико је исплаћена једнократна новчана накнада, прилажете потврду од НСЗ колико би трајало право на новчану накнаду да није исплаћена једнократно.

Уколико сматрате да је Ваше здравствено стање у међувремену знатно погоршано, можете поднети и захтев за остваривање права на инвалидску пензију надлежној филијали Фонда, уз напомену да инвалидску пензију можете да остварите само уколико се код Вас утврди потпуни губитак радне способности по мишљењу надлежног органа вештачења Фонда ПИО.

Одговор у РФЗО

? М. Ђурђевић: Молим да ми одговорите зашто РФЗО мене стално одбија да се лечим у бањи која је удаљена од мог места 50 км, већ ми даје бање које су удаљене, а ја не могу толико да путујем јер имам епилепсију. Кома да се жалим и имам ли право на лечење?

Одговор: Сва права из здравственог осигурања остварујете у Републичком фонду за здравствено осигурање, у надлежној филијали, па Вас молимо да се њима обратите за одговор за-

што стално одбијају Ваш захтев да се лечите у бањи Русанда, која је у близини Вашег места становања, а због природе болести не можете да путујете даље.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Породична пензија и рад по уговору

? Т. Митрић: Корисник сам породичне пензије и недавно сам регуларно уписала мастер студије. Међутим, представништво једне мултинационалне компаније ми је понудило да за њих развијам одређени програм (пошто се бавим програмирањем). Тај пројекат би трајао три месеца, без могућности проширења уговора. Компанија жели да потпишем уговор и да ме пријаве, да ми се рачуна стаж и социјално у трајању од та три месеца. Занима ме како би то утицало на породичну пензију, пошто би тај уговор трајао само та три месеца колико радим код њих и не би ме после заплели за стално, нити ми продужавали уговор.

Одговор: Кориснику породичне пензије обуставља се исплата пензије уколико ступи у осигурање, и то за све време трајања осигурања. По иступању из осигурања, лице може поднети захтев за успоставу исплате породичне пензије након престанка осигурања. Изузетно, исплата породичне пензије се не обуставља уколико је реч о детету које је на школовању, а ради преко омладинске или студентске задруге. Такође, исплата породичне пензије се не обуставља уколико корисник

ради по основу уговора о делу или ауторског уговора, под условом да је износ месечне уговорене накнаде нижи од 50 одсто најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса. Од 1. 1. 2015. године гранична вредност уговорене накнаде до које се исплата породичне пензије не обуставља подиже се, па се исплата не обуставља уколико је месечни износ уговорене накнаде нижи од најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса.

Телесно оштећење

? К. Гурзулов Хорват: Живим у Словенији где сам пре две године оперисала рак дојке. Каква су моја права у погледу телесног оштећења пошто ми је одстрањена дојка, и каква је поступак за покретање инвалидске пензије? Радил сам у Србији 26 година, имам 55 година.

Одговор: Накнада за телесно оштећење додељује се само у случају да је оштећење настало као последица повреде на раду или као последица професионалног обољења. Значи, ако је до оштећења дошло услед болести ван радног односа, није испуњен услов за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење.

Што се тиче права на пензију, можемо Вас обавестити да у 2014. години жена осигураник право на старосну пензију остварује са 53 године и 8 месеци живота и најмање 35 година и 8 месеци стажа осигурања (за испуњење услова потребних година стажа осигурања рачуна се стаж остварен у обе државе уговорнице). Право на инвалидску пензију се остварује након утвр-

ђивања потпуног губитка радне способности, о чему одлучује лекарска комисија Фонда на основу документације и вештачења лекара вештака органа осигурања државе у којој подносилац захтева има пребивалиште.

С обзиром на то да Вам је место пребивалишта у Словенији, захтев за остваривање било ког права из пензијског и инвалидског осигурања подносити преко органа осигурања у месту пребивалишта.

На сајту Фонда у менију „Обрасци“ можете наћи обрасце и за остваривање права на старосну и на инвалидску пензију, а у тексту обрасца ћете наћи списак документације коју је потребно да предате уз захтев који ћете добити у својој филијали Завода.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ОЗНАКА ЗА КАРАТ	ЖЕНСКО ИМЕ	МАРКИРАНТ	ДЕЉЕЊЕ	ЦРКВЕНО ПРОКЛЕ- СТВО	ОСОБА, ПЕРСОНА	ДРВО ЗА БРО- ДОГРАДЊУ
ГЛАВНИ ГРАД УГАНДЕ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ДЕО ПЛУГА ПОКРАЈИНА У ШПАНИЈИ						
ГЛИНЕНИ ВРЧЕВИ (ТУР)							
АНКЕТИРАЊЕ							ЖЕНСКО ИМЕ
ДРВЕНО ПЛОВНО СРЕДСТВО (МН.)						СИМБОЛ СУМПОРА УЖИЧАНИН	
УПРЖЕНИ ШЕЋЕР							
ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ		ПОСАО СУДСКИХ БРАНИЛАЦА	РАНИЈА АМЕРИЧКА ТЕНИСЕРКА, МАРТИНА	ВРСТА ПАПАГАЈА ЗАПРЕЖНИ ПРИБОР			
ИМЕ РАНИЈЕ ТЕНИСЕРКЕ НОВОТНЕ					АВЕНИЈА (СКР.) ПОПРАВИТИ ШТЕТУ		
ДРУГИ ПРЕДСЕДНИК САД, ЏОН						СИМБОЛ КАЛИЈУМА СРЕДСТВО ЗА ШТАВ. КОЖЕ	
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ИСТА СЛОВА КЛУБ СТУДЕНАТА ТЕХНИКЕ			ОТАЦ (СЛОВ.) МИРОЋИЈСКО ВИНО			
РЕКА У ХРВАТскоЈ							ЦРТАЧ АНИМАЦИЈА
ФОСИЛ							
СТАНОВНИК ТАТАРСКЕ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ДЕСПОТИ УЈЕДНА- ЧЕНОСТ КРЕТАЊА						
ХАЗАРДНА ИГРА						ОЗНАКА ЗА МЕТАР СКУП ПТИЦА	
СКРИВЕНИ ПОДСМЕХ							
ПЛИТКА ПОСУДА, ТИГАЊ					КОЊ У ПЕСМИ СЛИЧНО (СКР.)		
ОЗНАКА ЗА АЛТ		ОЗНАКА ЗА АМПЕР ОЗНАКА ЗА ЛИТАР		ТРОЦИФРЕНИ БРОЈ СИМБОЛ ВОДНИКА			
МЛАЂИ (СКР.)			ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНАТ				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: удолина, јапанац, пристли, есте, к, пс, арпа, острво, лар, јун, аламуње, наго, еп, рм, лк, р, и, т, ами, смештај, пируета, анортит, корњаче, с, а, аљ, д, пјер, врсар, п, ати, ант

Некад и сад

Удруживање ратних инвалида

То се видело и из ситуације у којој су се нашли југословенски ратни инвалиди, када су покушали да се организују у задруге да би поправили свој катастрофални економски положај. Окупљање инвалида око будућег Удружења ратних инвалида (УРИ) започело је почетком 1919. године када су се у тек ослобођену земљу почели враћати они које је народ називао страшном групном одредницом „сакати ратници“.

Здружени заједничком несрећом окупљали су се у Београду где су се виђали и распитивали како да дођу до посла и крова над главом. Суочили су се са чињеницом да нико није хтео да их прихвати, а неки од њих нису имали ни коме да се врате док други то нису ни желели из страха да се суоче са одбијањем својих породица. Они којима је то успело дознали су да су им кућа и имање пропали или у најбољу руку осиромашили под бременим окупације. Група активних одлучила је да образује одбор а касније и Удружење ратних инвалида са циљем да се олакша прихватање ове популације у друштву и да им се пружи помоћ у правном, материјалном и моралном смислу.

(Задругарство ратних инвалида у Краљевини Југославији, Љубомир Петровић, Архив, 1-2, 2006)

Измене закона о борачко-инвалидској заштити

У скупштинској процедури требало би да се до краја године нађе нови закон који уређује област борачко-инвалидске заштите. У писању закона учествовала су и сва релевантна борачка удружења, а уследиће и тронедељна јавна расправа. Изменама Закона о правима бораца, војних и цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, борци ће добити право на здравствену заштиту – ако је већ нису остварили по неком другом основу, њихова деца имаће право првенства при упису у средње школе, факултете, као и при добијању стипендија. Локалне самоуправе биће у обавези да издвајају десет одсто из фонда за социјално становање за изградњу станова за борце. Поред осталог, предвиђено је и да локалне самоуправе морају да дају попуст за комуналије и за градски превоз особама са статусом борца.

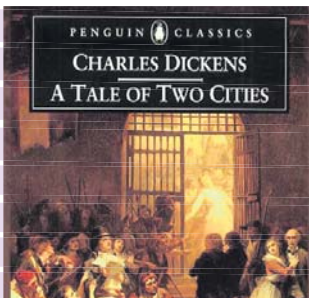
Ј. О.

Да ли сте знали ...

– да је званично најпродаванија књига на свету „Прича о два града“, Чарлса

Дикенса, која је први пут објављена 1859. године? Број продатих примерака овог ремек-дела прешао је 200 милиона.

– да је на другом месту најпродаванијих Толкинов „Господар прстенова“ са 150 милиона продатих књига, док је трећи Егзеперијев „Мали принц“, који је од 1943, када је објављен, до данас продат у 140 милиона примерака? Међу првих пет су још „Хари Потер и камен мудрости“ Џоан Роулинг (107 милиона), и „Десет малих

црнаца“ Агате Кристи (100 милиона). Од дела штампаних у 21. веку на листи најпродаванијих налази се једино „Да Винчијев код“, Дена Брауна, са 80 милиона продатих примерака.

– да је од филмова који су превазишли славу књижевног оригинала према којем су настали најпознатији „Кум“ 1, 2 и 3, снимљени по роману Марија Пуза, и „Прошљало с вихором“, ауторке Маргарет Мичел? Једна од најславнијих филмских адаптација је и чувени трилер Алфреда Хичкока „Психо“, за који се мало зна да је снимљен према истоименом роману Роберта Блоха.

– да је најпревођенија књига на свету Библија: Нови завет преведен је на 1.275 језика, док је на 2.798 језика преведена барем једна књига? Међу осталим најпревођенијим књигама налазе се углавном бајке – „Пинокио“ је преведен на 240, а Андерсенове бајке на 153 језика – а од романа највише превода на друге језике доживео је роман Жила Верна „20.000 миља под морем“.

– да је међу савременим српским ауторима највише превођен писац научне фантастике Зоран Живковић? Његова „Библиотека“ се до

сада појавила на четрнаест језика, а по више превода су доживела и скоро сва остала дела овог писца. Новела „Библиотека“ је 2003. године добила „Светску награду за фантастику“, а Живковић је и једини српски писац коме је припала нека америчка књижевна награда.

У епицентру

Кад немам адекватног саговорника, причам сам са собом.

Када буде нашао своје друго ја, биће комплетна личност.

Зачет сукоб мишљења рађа плод раздора.

Шта ће нам културни центри када је некултура у епицентру!

Кад кућа части, рачун је ко кућа.

Стао му на жуљ, па су на ратној ноzi.

Постоје ли индустрије или постројења где се стварају поштења?

Статистичка је грешка кад се човек у муци смешка.

По питању кварности много је солидарности.

Ја бих под хитно да живим елитно. Стављам вето на живот ко псето!
Недељко – Неђа Пауновић

Реплике

Намазани путером увек су сити.

Комуницирам ушима. Слушам шта ми се каже.

Није страшно када вода дође до грла, већ је страшно када уђе у уши.

Игра главом не доноси позитиван резултат.

Не причам више сам са собом. Сада реплицирам.

Био је без прамца и премца. Зато се насукао.

Чистоћа образа огледа се у празнини џепова.

Неки само кроз наочаре „Реј Бан“ виде светлу будућност.

Тела без главе најпогоднија су за демократски дијалог.

Радивоје Јефтић Јенки

Брана Никוליћ

Зимница

Лимун нам скупља уста. А кад видим његову цену, занемим!

Некад било, сад се приповеда: „Кренем ја по зимницу!“

За накупце пензионери су – ситна боранија.

Зимница ми је као буџет за културу. Тесно скројена.

Признајем, замрзивач ми је пун. Празнине.

Волим купус рибанац. Тако и ја могу некога да рибам.

Уместо компота за зимницу могу да добијем само – слатке речи.

На све стране макси дисконти, а мени мини новчаник.

Кредити су као квасац. Стално расту.

Цене и плате и пензије нису у раскораку. То је већ – шпага!

Душан Старчевић